Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 167 (17290) | 1986 оной июлиин 20, воскресени | Сэн 3 мүн.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сag үргэлжын комиссинуудта республикымнай арадай ажахын бүхы һалбаринуудай XII табан жэлдэ экономическа-социальна хүгжэлтын түсэбүүдэй проектнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ дүүрэбэ. Комиссинуудай заседанинууд дээрэ республикын Госпланай, министерствэнүүд болон албан зургаануудай предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд түсэбүүдэй проектнүүдээр үгэ хэлэбэ.

Июлиин 17-до республикын Верховно Соведэй Президиумдэ Түсэблэлгын бюджетнэ комиссиин, бусад сag үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй хамтын түгэсхэлэй заседани үнгэрөө. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, республикын Госпланай түрүүлэгшэ В. П. Убеевэй хэһэн «1986—1990 онуудай Буряадай АССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбэй проект тухай» элидхэл заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сag үргэлжын комиссинуудай хамтын тогтоол баталагдан абтаа.

Заседаниин хүдэлмэридэ республикын Верховно Соведэй Президиумэй, КПСС-эй Буряадай обкомой, Госпланай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаа.

Семинар болобо

Партиин городской болон районно комитедүүдэй юрэнхы таһагуудые даагшанарай хоёр үдэрэй семинар болобо. КПСС-эй обкомой таһагуудые даагшанар нүхэд П. Н. Крючков, В. Н. Башкеев, Г. М. Конев, Л. Я. Похосоев болон партиин обкомой бусад харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд «Партиин XXVII съездын ба КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй зорилтэнүүдэй үндэһөөр партиина комитедүүдэй юрэнхы таһагуудай хүдэлмэриин ёһо гуримые нарижуулан һайжаруулха зорилгонууд тухай», «КПСС-эй горкомууд болон райкомуудай эмхидхэлэй-партиина хүдэлмэриин зарим асуудалнууд тухай», мүн бусад асуудалнуудаар элидхэлнүүдые, мэдээсэлнүүдые хэһэн байгаа. Семинарта хабаадагшад КПСС-эй Октябрьска райкомой хүдэлмэритэй танилсаба. КПСС-эй Октябрьска, Хяагтын ба Хориин райкомуудай таһагуудые даагшанар нүхэд Р. А. Исакова, В. Р. Кривцова, Т. Б. Балданова юрэнхы таһагуудай хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгалгын түрүүшын дүй дүршэлөөрөө хубаалдаа.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. М. Беляков юрэнхы таһагуудые даагшанартай уулзаба. А. М. Беляков үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй XXVII съездын, партиин ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй тодорхойлһон зорилгонуудые шиидхэхэ, республикын социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха талаар партийна комитедүүдэй, тэдэнэй юрэнхы таһагуудай хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха, шэнэдхэн хубилгаха, үүргыень дээшэлүүлхэ зорилгонууд тухай заагаа.

КПСС-эй ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕДТЭ

Партиин обкомдо үсэгэлдэр боложо үнгэрһэн зүблөөн дээрэ «Клубуудай эмхи зургаануудые ба спортивна түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэлгые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой бэелүүлэгдэжэ байһан тухай, мүн үзэл сурталай хүдэлмэриин бусад асуудалнууд зүбшэгдэбэ. Зүблөөндэ партиин горкомууд болон райкомуудай секретарьнар, арадай депутадуудай райсоведүүдэй гүйсэдкомуудай соёлой таһагуудые даагшанар, киносетиин районно дирекцинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд болон спортын талаар районно соведүүдэй түрүүлэгшэнэр хабаадаба.

КПСС-эй обкомой секретарь К. К. Шомоев оролто үгэ хэлэжэ, зүблөөе нээһэн байна.

Клубуудай болон спорт эрхилдэг эмхи зургаануудай үнгэрһэн жэлэй туршада хэһэн хүдэлмэри, республикын ажалшадай дунда соёлой болон бэеын тамирые хүгжөөхэ хэрэгтэ табигдаад байһан зорилгонууд тухай зүблөөн дээрэ партиин обкомой соёлой таһагые даагша Л. Ч. Нимаева хөөрөө. Байгша оной ноябриин 21-дэ зарлагдаха республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездэ бэлэдхэл ябуулха тухай зүблөөн дээрэ Буряадай АССР-эй соёлой министр Д. Т. Цыремпилов, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура болон спортын талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. Н. Манжуев, республикын профсоюзуудай соведэй секретарь Л. Л. Болдонов, республикын Киногой талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ В. Г. Батомункуев гэгшэд үгэ хэлээ. Хүдөө нютагта соёлой-спортивна комплекснуудай хүдэлмэри эмхидхэхэ, хүдөөгэй спортивна наадануудые үнгэргэхэ талаар дүй дүршэл тухай партиин Зэдын райкомой секретарь П. М. Бальчугов зүблөөндэ хабаадагшадта хөөрэжэ үгөө.

Һургуулиин реформын манай республика дотор бэелүүлэгдэжэ байһан тухай, һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэлгэ, багшанарай заншалта августын зүблөөнүүдые үнгэргэлгэ тухай партиин обкомой таһагые даагша Л. Я. Похосоев тобшохоноор хөөрэжэ, туһатай зүбшэл заабари үгэһэн байха юм.

Залуу үетэниие арадай ажахыда шухала хэрэгтэй мэргэжэлнүүдтэ һургаха талаар республикын мэргэжэл олгодог техническэ училищинуудай зорилгонууд дээрэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо С. В. Ангапов тогтожо хөөрөө. Хүбүүд, басагадые һуралсалай эдэ эмхи зургаануудта олоор эльгээхэ тухай асуудал табигдаа.

Республикын ажалшадые Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ үргэнөөр хабаадуулха, энэ шухала хэрэгтэ дайралдадаг дутагдалнуудые зайсуулха талаар асуудалнуудта партиин обкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагшын орлогшо В. Л. Кургузов үгээ зорюулһан байна. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ, ниитын мал ажалда тэжээл бэлэдхэлгые, таряа хуряалгые эмхитэйгээр, эршэтэйгээр ябуулха хэрэгтэ мүрысөөнэй, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгын онсо удха шанартай байһые зүблөөндэ хабаадагшад онсолон тэмдэглээ. Ерэхэ жэлдэ абахаар ажалшадай дунда хэблэл үргэнөөр тараaха хэрэгые болзор соонь эмхитэйгээр үнгэргэхэ тухай партиин обкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагшын орлогшо Д. Б. Шагдуров хөөрэбэ.

Зүбшэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар нүхэр К. К. Шомоев тобшололнуудые хэжэ, зүблөөндэ хабаадагшадай олон тоото асуудалнуудта харюусаба.

Зүблөөндэ хабаадагшад республикын музейнүүдэй, соёлой бусад эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэритэй танилсаа.

Манай корр.

ГАБШАГАЙ ҺАРАДА — ҮНДЭР БҮТЭЭСЭ!

АЖАЛЫНЬ ЭМХИТЭЙ

Сабшалангай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэрээ холын хараатайгаар ябуулдаг болоһон «Тресковский» совхозой луговодууд байгша ондо үбһэ ногооной тогтууритай баян ургаса ургуулһан байна. Тиимэһээ тус ажахын тэжээл бэлэдхэгшэд үбһэ хуряалгаяа урда жэлнүүдэйхиһээ нилээд эртүүр эхилһэн юм.

— Тэжээл бэлдхэхэ хаһын урдахана үбһэ хуряаха хүдэлмэриин түсэб зохёогдожо, хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ баталагдаа һэн. Тиихэдэ эндэ үбһэшэдэй дунда дэлгэрүүлэгдэхэ социалис мүрысөөнэй гурим хэлсэгдээ бэгэй. Ажалай тэмсэлдэ шалгарагшад урдынхиһаа горитойхоноор урмашуулагдаха байна,— гэжэ совхозой ахамад агроном С. А. Балдаков хөөрэнэ.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ тус ажахы 15200 центнер үбһэ бэлэдхэжэ, 38500 центнер силос дараха, 4560 центнер корнеплод суглуулжа абаха зорилго хараалаанхай. Тиихэдэ нарай тугалнуудта эдюулхээр 400 центнерһээ бага бэшэ витаминтай ногооной гурил гаргаха юм.

Байгша ондо «Тресковский» совхозой тэжээл бэлэдхэгшэд үбһэ хуряалгаяа богони болзорто үнгэргэхын түлөө шармайн оролдонод. Ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэһэн эндэхи үбһэшэдэй звено, бригаданууд ногооной шэмэтэйдэ нэгэдэхи, хоёрдохи классай үбһэ ехээр һурилжэ абаһанайнгаа түлөө нэмэлтэ түлбэридэ хүртэхэ юм. Тиихэдэ муу шанартай тэжээл бэлэдхэгшэдэй салин хүлһэн бусадһаа бага байхаар хараалагданхай. Тодорхойлбол, байгша ондо совхоз ниитынгээ адууһа малда тэжээл гансашье ехээр бэшэ, мүн шанартайгаар бэлэдхэжэ абахаар шиидээ гээшэ. Ушарынь хадаа ажахын үбһэшэд үнгэрһэн жэлэйнгээ дутагдалһаа тобшолол хэһэндээ тэжээлэй шанарта онсо анхарал хандуулба ха юм.

Тэжээл бэлэдхэлгын мүнөө үедэ совхоздо оньһожоруулагдамал гурбан, морин косилкатай гар хажууршадай нэгэ звено эмхидхэгдэнхэй үбһэ хуряана. Бүхыдөө 40 хүн ажаллана. Совхозой дирекци хуряагдахаар түсэблэгдэһэн 1260 гектар сабшалангаа звено бүхэндэ хубаарилхадаа, оньһожоруулагдамал звенонуудта жэгдэ сэбэр участогуудыень даалгаа. Харин морин косилкатай гар хажууршадайнь звено дошо болдогтой газарай ногоо хуряана.

Совхоздо түрүүшынхеэ эмхидхэгдэһэн гурбадахи оньһожоруулагдамал звеногой гэшүүд үдэр бүри даабаряа 110—115 процент дүүргэнэ. Коммунист А. Н. Колбиной хүтэлбэрилдэг звеногой дүршэлтэй механизатор Николай Александрович Волосатов тракторай косилкаар үдэртэ 8—9 гектарай ногоо сабшажа үрдинэ гэхэ гү, али нормоёо 2 гектараар үлүүлнэ. Тиихэдэ һүри сомогшод М. И. Каргапольцев, С. И. Фрышкин, И. С. Бурдуковский, пенсионер Г. П. Антонов гэгшэд эршэмтэйгээр ажаллана.

Һүүлэй мэдээгээр, тус совхоздо мянга гаран центнер һайн шанартай, хангалтама үнэртэй үбһэ һурилэгдөө. Тэжээл бэлэдхэгшэд үбһэ хуряалгаяа ажалай 35 үдэрэй туршада сум дүүргэхээр бүхы хүсэеэ элсүүлнэ.

М. СУТУРИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Механизатор Н. А. Волосатов. Звеное хүтэлбэрилэгшэ А. Н. Колбин. Хатаһан үбһэ тармана.

Авторай фото.

Кабанск.

ҺАЛБАРИИН ҺАЙНДЭР

«Индустриин хилээмэн» гэжэ нэрлэгдэхэ ёһоороол нэрлэгдэдэг металл хото городуудые, булад харгы замуудые баригшадта, замбуулинай онгосонуудые, тодо нарин приборнуудые зохёон бүтээгшэдтэ шухала хэрэгтэй. Манай орон шэрэм болон булад хайлуулха, түмэрэй руда олзоборилхо талаар дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлдэг юм. Һалбариин продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн ороной экономическа хүсые гол түлэб тодорхойлдог байна.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд хүдэлмэрээ шэнэ шатада гаргахыень, үйлэдбэрээ эршэмтэйгээр хүгжөөхыень һалбариин хүдэлмэрилэгшэдые зоригжуулһан байгаа. Эгээл алмалта, арьбалалта ехэтэй зүйлнүүдээр үндэр үрэ дүнгүүдые туйлахын тула металлургнууд арга неесэнүүдые хэрэглэлгэдэ гол анхаралаа хандуулна гэжэ Металлургын үдэртэ зорюулагдажа, июлиин 18-да Москвада болоһон баярай суглаан дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Л. Н. Зайков, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, зарим министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, эрдэмтэд, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд суглаанай президиумдэ һууба.

СССР-эй хара металлургиин министр С. В. Колпаков, үнгэтэ металлургиин министр П. Ф. Ломако элидхэлнүүдые хээ.

Байгша оной, мүн бүхы түсэбтэ табан жэлэй ехэ даабаринуудые, социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула металлургнууд хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө элсүүлхэ юм гэжэ суглаанда хабаадагшад найдуулба.

(ТАСС).

Мүнөөдэр — металлургын үдэр

XII ТАБАН ЖЭЛ: хурдадхалгын замаар

ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ ОРОЛДОХО ХЭРЭГТЭЙ

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводто 1952 онһоо хойшо хүдэлнэб. Булад шудхалгын цехтэ арбаад жэлэй туршада ажаллажа байнаб. Цехтэмнай долоон участок бии юм. Цехэймнай хүдэлмэришэд булад шудхажа, локомотивай болон вагоной автосцепкэнүүдые үйлэдбэрилэн гаргана. Гадна ондоо предприятинуудтай хэлсээ баталжа, тэдэнэртэ элдэб янзын детальнуудые бүтээдэгбди.

Би Николай Николаевич Поветкинэй хүтэлбэрилдэг бригадада мүнөө ажалланаб. Эндэ дүршэл шадабаритай болоһон 14 хүдэлмэришэд хүдэлдэг юм. Бидэнэр электро-, газокамерна пеэшэнүүые, шудхалгын мантан томо шанага заһабарилдаг гээшэбди. Эдэ шанага, пеэшэнүүдые удаан саг ашаглаха талаар ахамад металлургын таһагай инженернүүд, манай бригадыншье гэшүүд һүүлэй үедэ ехэ хүдэлмэри хэһэн байха юм. Жэшээлхэдэ, зуугаад шудхалаа хээд байхадаа, электро-пеэшэнүүдые анхан заһабарилдаг бэлэйбди. Харин мүнөө тэдэнэй захаар тусхай хирпиисэ ябталжа, хайлуулагдаһан буладай урдажа гарахагүйн тула ехэ халуунда тэсэмгэй шабараар ханануудыень жэлэнэбди. Энээнэй ашаар эдэ пеэшэнүүдтэ 350—400 шудхалаа хэхэ арга олгогдоо. Иигэжэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэжэ, буладай шанар һайжаруулагдаа юм.

Мүн шудхалгын мантан томо шанагые удаан саг соо хүдэлгэхөөр хүдэлмэри хэһэн байнабди. Тодорхойлбол, 80—100-гаад шудхалаа хээд байхада, шанагын хабхаг заһабарилагдахаар болодог һэн. Энэ хабхаг хирпиисээр хэдэг байгаа. Мүнөө хирпиисын орондо түмэрөөр хэнэбди. Онсо илгаатай юумэниинь гэхэдэ, энэ түмэр хабхаг соо байһан уһые саг үргэлжэ хүргэжэ байдаг түхеэрэлгэ хабсарагдаа. Тиигэжэ шанагын хабхаг заһабарилангүй мянгаад шудхалаа хэхэ арга олгогдобо бшуу. Энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ хэдэ дахин дээшэлүүлэгдээ, булад һайн шанартайгаар хайлуулагдана.

Хэрэгээ дүүрэһэн хирпиисэ анхан миин хаягдадаг бэлэй. Эдэ хирпиисэ хэб дарахада хэрэгтэй элһэн, шабараар хэгдэдэг ха юм. Иимэ элһэн, шабар зарим үедэ дутамаг байдаг. Тиимэһээ мүнөө энэ ехэ хирпиисэ бутаргажа, элһэ бэлэдхэгшэдтэ үгэнэбди. Энэмнай элһэ болон бусад материалнуудые алмаха арга олгоо гээшэ.

Локомотивай мөөрэнүүдые заһабарилдаг цехэй Ф. Бахановай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд голодоһогүйгөөр, гансал эрхим шанартай продукци гаргаха гэһэн үүсхэл завод дотороо энэ жэлэй эхиндэ гаргаа һэн. Тэдэнэрэй үүсхэлые дэмжэжэ, манай бригадын коллектив мүн лэ эрхим шанартайгаар хүдэлхэ гэжэ шиидээ бэлэй. Байгша оной эхинһээ шанарай талаар ажаглалта маанадта хэгдээгүй.

Һайнаар, шанартайгаар хүдэлхын тула ажалай, технологическа журам бата бэхи байха ёһотой. Ажалай журам хазагайруулха ушарнууд үни хада үзэгдэхээ болинхой. Коллективэймнай ехэнхи хүн кадрова хүдэлмэришэд юм. Тэдэнэр хорёод жэлдэ эндэ ажаллахадаа, булад шудхагшын, шулуушанай, крановщигай, газорезчигэй, слесариин, гагнууршанай хүдэлмэри хэжэ шадаха болонхой. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, Я. И. Куприянов, В. М. Мальцев, Г. Т. Черненко, Ю. Ф. Костромин, А. М.Гоняев болон бусад болоно. Мүнөө цехэймнай олохон хүдэлмэришэд амаралтада гаранхай. Тиимэһээ зарим нүхэднай гурбадахи халаанда гаража, булад хайлуулна, шудхана. Коллективэймнай 10 хүн коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Байгша оной эхиндэ социалис уялгануудые абахадаа, жэлэй түсэб декабриин хахадаар сүм дүүргэхэ гэжэ шиидээ һэмди. КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада харюу болгон, бригадымнай гэшүүд байгша оной даабариие Ноябриин 7-ной һайндэр болотор бэелүүлхэ гэһэн зорилго мүнөө урдаа табиба.

Цех дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд һара бури согсологдожо, илагшад элирүүлэгдэдэг юм. Цехкомой түрүүлэгшын орлогшо һэн тула участок, бригадануудай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, илаһан коллективүүдые, мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэдые тодоруулха хэрэгтэ би хабаададагби. Үнгэрэгшэ һарын дүнгүүдээр В. Р. Келлерэй хүтэлбэрилдэг булад хайлуулагшадай комсомол-залуушуулай бригада, Н. Н. Водоломовой ударидадаг стерженщигүүдэй бригада мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа.

Архидалга болон алкоголизмтай тэмсэдэг комиссиин гэшүүд хүдэлмэрээ эдэбхижүүлээ. Энэ комиссида ородог хадаа би тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаададагби. Архи ууҗа, ажалай, ниитын гурим, журам хазагайруулһан хүнэй хэрэгые хүдэлдэг коллективтэнь хаража үзөөд, ямар зэмэ тохохо дурадхал комиссиин гэшүүдтэ, цехэй хүтэлбэрилэгшэдтэ оруулдаг юм. Архи ууҗа, журам хазагайруулһан хүн арбан гурбадахи салин хүлһэнһөө, мүнгэн шанһаа хаһагдана, гэр байра абаха оошорынь хойшолуулагдана, үбэлэй сагта амаралтада гарана. Юрэдөө, иимэ хүн жэлдээ 500 түхэригөөр хэһээгдэнэ гэжэ хэлэлтэй. Сахилгаан хуудаһан гаргагдажа, архида дуратай хүнүүд тэндэ шүүмжэлэгдэдэг, врачай зүбшэл толилогдодог юм. Эдэ хэмжээ ябуулгануудай ашаар архида дуратай зон үсөөрөөшье һаа, үшөөл бии байһаар. Тиимэһээ архидалгатай тэмсэлые саашадань үргэнөөр ябуулха болонобди. Юуб гэхэдэ, эдэ зон ажалай бүтээсэдэ, продукциин шанарта муугаар нүлөөлжэ, коллективээ хойшонь татана ха юм.

Н. МАРАКТАЕВ,
ЛВРЗ-гэй булад шудхалгын цехэй хүдэлмэришэн.

…СС-эй ЦК-гай …ЛИТБЮРОДО

…ИИН ПРЕЗИДЕНТЫН …Д БАЙҺАН ТУХАЙ

Мүнөөдэр — металлургын үдэр

ҮРЭ БҮТЭЭСЭТЭЙГЭЭР, ҮҮСХЭЛТЭЙГЭЭР

Заншалта һайндэрөө — Металлургын үдэрые Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай коллектив үйлэдбэриин, социально-ажаһуудалай талаар үндэр амжалтатайгаар угтаба.

Закаменск хотодо, Холтоһон, Баянгол һууринуудта ажаһуудаг ажалладаг горнягууд, шахтернууд, металлургнууд, руда шанаржуулагшад, хамһабариин олон албануудай хүдэлмэришэд, предприятиин хүдөө ажахын һалбариинхид—«Закаменский» совхозойхид һайндэртөө ажалай бэлэгүүдые бэлэдхээ. Тэдэнэр КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ абаһан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа бэелүүлхэ гэһэн патриотическа хүдэлөөнэй оршон байдалда ажаллана. Шанаржуулгын фабрикын, Холтоһоной уурхайн руда бэдэрэлгын участогай коллективүүд, транспортын цехэй БелАЗ-540 түхэлэй автосамосвалай жолоошодой С. Н. Зайцевай бригадын, барилга-хабсаралгын управлениин А. Б. Шагдаровай комплексно бригадын, Юнхэрэй уурхайн үрэмдэлгэ-тэһэлэлгын А. А. Шагдуровай бригадын гэшүүд партиин съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха үүсхэл республика доторо гаргаһан байна. Үүсхэлшэдые цехүүдэй, албануудай, участок болон бригадануудай ажалшад халуунаар дэмжэһэн юм. Бүхы коллективүүд хараалһанаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ, үйлэдбэри хүгжөөлгэеэ хурдадхаа. Энээнэй ашаар комбинат Металлургын үдэрэй хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа урагшатайгаар дүүргэбэ.

Үнгэрһэн зургаан һарын дүнгөөр товарна продукци худалдаха түсэб 101,8 процент, вольфрамай концентрат гаргалга—101,7, продукциин өөрынь үнэ сэн 99,8 процентдэ хүргэгдөө. 1985 оной энэ үеынхитэй сасуулбал, ажалай бүтээсэ 7,2 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Манай комбинадай олон мянган хүдэлмэришэдэй эршэмтэй ажал хэрэгые гэршэлһэн баясама дүнгүүд хадаа бүхы цехүүдэй хахад жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые үлүүлэн дүүргэлтэ болоно. Мэргэжэлэй һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр Холтоһоной (начальнигынь П. А. Костылев) болон Юнхэрэй (В. Г. Еранский) уурхайнуудай горнягууд угтаба. Эдэ хоёр коллективүүд руда малтажа гаргаха түсэбөө дүүргэээ. Мүн хадада малталга хэхэ, руда абалгада бэлэдхэхэ үнэ ехэтэй үнгэтэ металл үйлэдбэрилхэ түсэбүүд үлүүлэгдээ. Шанаржуулгын фабрикын ажалшад руда шанаржуулха талаар дээшэлүүлэгдэһэн даабариие, концентрат гаргаха, металл абаха зорилгоео амжалтатай бэелүүлээ. Заһабарилгын-механическа заводойхид бүхы уялгануудаа дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 26 тонно шэрэмээр шудхаһан зүйлнүүдые бэлэдхээ. Мүн тиихэдэ социалис уялгануудаа электроцехэй, барилгын материалнуудай, автотранспортын болон дулаан уһанай ба электрын элшэ хүсэнэй цехүүдэй, барилга-хабсаралгын управлениин, «Закаменский» совхозой коллективүүд сүм бэелүүлээ.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ, түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй зорилгонуудые урагшатайгаар дүүргэгшэд манай комбинадта олон. Эрхимүүдэй түрүү зэргэдэ Холтоһоной уурхайн А. Капустин, А. Левшуков болон Юнхэрэй уурхайн А. Шагдуров гэгшэдэй толгойлдог горнягуудай, шанаржуулгын фабрикын Л. Подскребышевагай, заһабарилгын механическа заводой В. Леоновой, автотранспортна цехэй С. Тальцевай, барилгын материалнуудай цехэй А. Александровай бригадануудай гэшүүд оролсоно.

Мэргэжэлээрээ эрхимлэжэ, комбинадай Хүндэлэлэй самбарта Холтоһоной уурхайн горнягууд В. Титов, А. Москвитин гэгшэд, Юнхэрэй уурхайн үрэмдэлгын станогой машинист А. Федосеев, шанаржуулгын фабрикын тээрмын машинист Е. Дубровская, автотранспортна цехэй жолоошон Ф. Мингалеев, барилга-хабсаралгын управлениин штукатур-шэрдэгшэ К. Жалсанов, «Закаменский» совхозой наалишан М. Цыденова болон бусад оруулагдаа.

Үнгэрһэн түсэбтэ арбан нэгэдэхи жэлэй ажалай дүнгүүдээр манай комбинадай эрхимэй эрхимүүд ССР Союзай орден болон медальнуудаар шагнагдаа, СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерствын хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдтэ, тэмдэгүүдтэ хүртөө. «Ажалда шалгарһанай түлөө» медаляар Холтоһоной уурхайн горняк А. В. Тарнуев шагнагдаа. Мүн намда Ажалай Улаан Тугай орден барюулагдаба. «СССР-эй Хүндэтэ горняк» гэһэн нэрэ зэргэ шанаржуулгын фабрикын машинист В. Д. Дымбрыловада олгогдоо. «СССР-эй үнгэтэ металлургиин социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн тэмдэг, Юнхэрэй уурхайн электрослесарь В. Ф. Половто барюулагдаа. СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерствын болон профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотануудта Холтоһоной уурхайн горно участогай начальник В. Я. Шнайдер, автотранспортна цехэй жолоошон Л. Н. Михайлов гэгшэд хүртөө. Комбинадай ажалые эрдэм-ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ ба салин хүлһэнэй таһагай начальник Б. И. Полянский гэгшэдэ «Буряадай АССР-эй габьяата инженер», Юнхэрэй уурхайн экскаваторай машинист А. С. Кондаковто «Буряадай АССР-эй габьяата һурган хүмүүжүүлэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд олгогдоо.

Тиихэдэ ажалай бүлэг түрүүшүүл Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, КПСС-эй обкомой болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй Захааминай райкомой болон районно Соведэй гүйсэдхэхы комитедэй, комбинадай хүтэлбэриин болон парткомой Хүндэлэлэй грамотануудта хүртэбэ.

Байгша оной эхинһээ манай комбинат ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримаар ажаллана. Мүнөө предприятиин урда экономическа хүдэлмэриеэ ашаг үрэтэй болгожо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха тодорхой зорилгонууд табигданхай. Комбинадай ажалшад үнгэрһэн хахад жэл соо үйлэдбэридөө технологическа бүтээсэ ехэтэй онол аргануудые нэбтэрүүлхэ, оньһон түхеэрэлгэнүүдые хабсаргажа ашаглаха талаар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулаа. Капитальна барилга болон һэльбэн шэнэлэлгэдэ анхарал хандуулагдана, үйлэдбэри эрхилхэ гурим һайжаруулагдана, ажалай журам шангадхагдана. Тиигэжэ цехүүдэй, уурхайнуудай, албануудай ажал хэрэгүүд нилээд һайжарба. Ажалшадай ажаһуудал хангаха, амаралтын сагые ашаг үрэтэйгөөр үнгэргэхэ хэмжээнүүд абтана.

КПСС-эй XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) шиидхэбэринүүдые, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин баталһан «1986—1990 онуудай СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын табан жэлэй түсэб» бэелүүлхэ харюусалгата зорилго манай комбинадай ажалшадай урда табигданхай. Бүхы хараануудаа сүм бэелүүлхэ арга нүхэсэлнүүд манай коллективүүдтэ бии гээшэ.

Н. ДОБРЫНИН,
Зэдын комбинадай директорэй уялга дүүргэгшэ, Буряадай АССР-эй габьяата инженер.

МАГНИТКА: ҺАЛБАРИИН ҺУРГУУЛИ

МАГНИТКА олон зуугаад миллион тонно булад Эхэ орондоо үгэһэн байха. Энэ домог суута предприяти түрүүшын түсэбтэ табан жэлһээ намтараа эхилэнхэй. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдээр Магнитогорскын комбинадай булад хайлуулгын үйлэдбэриин түрүүшын ээлжээн һэльбэн шэнэлэгдэхээр хараалагдана. Энэнь нэн түрүүн металлай шанарые эрид дээшэлүүлхэ, бүхы захилнуудые тодо наринаар бэелүүлхэ арга олгодог юм. Энэ үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдэй проект табилгын, барилгын ба ашаглалгын дүй дүршэл ороной бүхы хара металлургида дүй дүршэлэй һургуули болохо байна.

Хүдэлмэриие тааралдуулан табихын, хэдэн гол шухала асуудалнуудые дары түргөөр шиидхэхын тула СССР-эй хара металлургиин министр С. В. Колпаков болон СССР-эй хүндэ индустриин предприятинуудые барилгын министр С. В. Башилов Магниткада уулзаһан байгаа.

С. В. Колпаков: — Эрдэм, техникын һүүлэй үеын туйлалтануудые эндэ металлда, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдтэ бэелүүлхэ гээшэ энэ шэнэдхэн хубилгалгын эгээл шухала онсо илгаануудай нэгэниинь болоно. Жэшээнь, кислородно-конверторно цех өөрсэ шухаг юм. Дэлхэй дээрэ түрүүлэн эндэ үйлэдбэриин эрилтэ хэрэглэмжэнүүдһээ дулдыдан, буладые хоёр гү, али дүрбэн урасхалаар юулэжэ болоно. Бүхы металл тусхай шэнжэтэйгээр, түхэл хэлбэритэйгээр гаргагдаха аргатай. Магнитогорско конверторно буладай тонно бүхэнһөө оромнай 200 мянган тонно хабтайлгагдамал түмэр нэмэжэ абаха аргатай. 5 миллион тонно булад хайлуулха хүсэтэй цехэй, «2000» гэжэ станай түрүүшын ээлжээн 1989 ондо ашаглалгада тушаагдаха байна. Тэрэ хоёр хахад жэлэй хугасаа соо ашаяа харюулха юм. Һалбаримнай предприятинуудые һэльбэн шэнэлэлгын үедэ энэ үрэ дүн бусадта жэшээ болохо ёһотой.

С. В. Башилов: — Бидэнэртэ Магнитка хадаа түсэбтэ табан жэлэй эгээл харюусалгатай, үргэн ехэ даабари болоно. Эндэ айхабтар ехэ хэмжээнэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэхэ. 10 миллион шахуу кубометр газар малтагдаха, 650 мянган тонно түмэр-бетон хэрэгсэлнүүд гаргагдаха, 139 мянган тонно барилгын ба 75 мянган тонноһоо дээшэ технологическа түхеэрэлгэнүүд үйлэдбэрилэгдэжэ, хабсаргагдаха байна. Гэбэшье барилгын эхин шатада сагааруулагдашагүй гээгдэл тохёолдоһон байна гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Партиин табиһан эрилтын ёһоор, ажал хэрэгээ абаһаар лэ шэнэдхэн хубилгажа, үргэн ехэ хэмжээнэй зорилгонуудые шиидхэхын тула шэнэ онол аргануудые олохо шадабаритай кадрнууд бэлдэгдээгүй байшоо.

С. В. Колпаков: — Үнэхөөрөөшье, жэшээнь, хуушарһан техникэ болон технологи Магниткада «түлхижэ нэбтэрүүлхэ» һэдэлгэнүүд гаргагдаһан байгаа. Зүгөөр партийна организаци иимэ шиидхэбэринүүдые саг соогоо зайсуулан сараһан байха юм.

Энэ дүй дүршэл гол шухала удха шанартай. Ушарынь гэхэдэ, Магниткатай хамта Кузнецкын комбинадта булад хайлуулгын үйлэдбэриие һэльбэн шэнэлжэ эхилһэн, Запорожидо мартенүүд усадхагдахаар түсэблэгдэнэ. Бүхы түсэбтэ табан жэлэй туршада һалбари капитальна һомололгонуудаа хахадһаа дээшэ хубиие предприятинуудые оньһон техникээр зэбсэгжүүлгэдэ һомолхо байна. Үйлэдбэреэ зогсоонгүй, бэелүүлэгдэхэ хүдэлмэриие эдэ бүгэдэ улам орёо хүшэр болгохо юм. Магниткын дүй дүршэл эдэ мүнгэ зөөриие хубаарилгые зүбөөр тодорхойлхо арга олгохо байна. Ехэ капитальна һомололгонуудые ашаглалгын болзорой тон шахардуу шанга болгогдоһонтой дашарамдуулан, проект табилгын, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые бэлдэлгын ба барилгын хүдэлмэриие хамтадхаха шухала гэжэ тоологдоно. Энэнь Новолипецкын, Кузнецкын, Оскольскын комбинадуудта хабаатай. Гэбэшье КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленум дээрэ тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, манай зарим нютагуудта ажал хэрэг урдынхяараа, яаралгүй аалиханаар ябуулагдана. Жэшээнь, Магнитогорскын «Гипромез» гэжэ проектнэ институт хаанаһаашьеб ямар нэгэн нэмэлтэ шэнэ захяа заабаринуудые хүлеэгээд байна. Иимэ захяа заабаринууд үгтэхэгүй! Өөһэдынгөө хэрэгые зоримгойгоор, дары түргөөр бэелүүлхэ шухала.

С. В. Башилов: — Эрхим түрүү коллективүүд имагтал иимээр хүдэлдэг байна. «Челябтяжстрой» трестын бригадир В. Кравцов шухала дурадхал оруулба: зарим бригадануудые суббото болон амаралтын үдэрнүүдтэ хүдэлгэжэ, өндөо үдэрнүүдтэ амаруулха. Ушарынь юуб гэбэл, мүнөө экономикын үргэнөөр хүгжөөгдэжэ байхада, министерство гү, али албан зургаанай ямаршье һайн аппарат бүхы асуудалнуудые шиидхэжэ, ажалша коллективүүдэй зохёохы ухаан бодолые һэлгэжэ шадахагүй юм гэжэ парти заана.

С. В. Колпаков: — «Уралмашай» машина бүтээгшэд энэ талаар һайн жэшээ харуулна. Олохон асуудалнуудые шиидхэхэ зорилгые зоримгойгоор бэе дээрээ даажа абахадаа, тэдэнэр захил хэгшэдтэй хүдэлмэришэнэй ёһоор сэхэ хөөрэлдэдэг байна. Хурдадхалга гээшэ энэл ха юм даа. Тэрэ мүнөө үе сагай эрилтэдэ сэхэ хабаатай байна. Хүндэ машина бүтээлгын министерство болон Хүндэ индустриин барилгын министерствэтэй металлургнууд бүри бата бэхи харилсаа холбоо тогтоонхой.

Комбинадые һэльбэн шэнэлэлгэ Ма… хүгжэлтые, … далай эр… руулгатай … бэелүүлэг… табан жэ… мянган дү… майтай ба… даха. Хоёр… болон һу… ухибүүдэй … больницын … ашаглалга… Транспор… дэхээр, … ажаһуудал… ба бусад … хаар хари…

С. В. … онсо шух… байһынь … хитэдэй … шад Магни… гическа ко… но-конвер… гэжэ стана… нүүдые … жэлээр ури… һарада аш… дурадхаба… уялгануудь… һон тодор… раалагдаа. ажалшад … жэбэ. Тэрэ… хон һалба… КПСС-эй Х… хэбэринүүд… лаар түлх…

ҮГЭ ХЭРЭГ ХОЁРЫНЬ ТАҺАРШАГҮЙ

Репортаж

Партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүд ороной металлургнуудай урда продукциин өөрынь үнэ сэн 3 процентээр хямдаруулха, ажалай бүтээсэ 14 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин шанар нарижуулан һайжаруулха зорилгонуудые табяа бэлэй. Локомотив-вагон заһабарилгын заводой ехэ-ехэ коллективүүдэй нэгэн болохо шэрэм шудхалгын цехэй хүдэлмэришэд гүрэн түрын табиһан зорилгонуудые хэр зэргээр бэелүүлнэб гэжэ цехэй начальник М. М. Мантыковһаа асуугаа һэмди.

— Үнгэрэгшэ табан жэлдэ бар хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэриие хороохын тула элдэб оньһон түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэридэ тодхоо һэмди. Мүнөө дарагдаһан хэбэй конвейерээр дамжуулагдахадань, хүдэлмэришэд ябажа байнгүй хэб руу шэрэм шудхаха аргатай болоо. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхээр бэшэшье оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. Мүн оньһон аргаар хэб дарадаг болообди. Гэбэшье багахан детальнуудай хэбые гараар даранабди. Эдэ бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүдые кадрова хүдэлмэришэд хүдэлгэнэ. Тэдэнэрэй үрэ бүтээсэтэйгээр ажаллаһанай ашаар байгша оной хахад жэлэй туршада продукциин өөрынь үнэ сэн түсэбөөр хараалагдаһанһаа 0,4 процентээр хямдаруулагдаа, товарна продукци гаргаха түсэб 102,8 процент дүүргэгдөө, даабариһаа гадуур 6,7 тонно шэрэм шудхагдаа. Коллективэй туйлаһан амжалтада мастер Ч. Т. Гармаев, Н. Н. Строганова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг халаануудай, В. М. Гармаев, А. Б. Никижинов, Б. Б. Мухлуев гэгшэдэй ударидадаг бригадануудай коллективүүд горитой хубита оруулаа,— гэжэ Маркел Манчутович Мантыков хөөрэнэ.

Шэрэм шудхалгын цехтэ ороходомнай хүдэлмэришэд туха сүлөөгүй ажаллажа байгаа һэн. Һая хайлуулагдаһан шэрэмые шудхажа, хэб руу юулэхэ харюусалгатай үедэ даралдаһан байгаабди. Тиимэһээ хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэжэ, ажалһаань һаатуулхагүйн тула фото-зурагуудые буулгажа абабабди. Эндэ цехэй ахалагша мастер, парторг Светлана Владимировна Будаеватай уулзажа, булад хайлуулагшадай ажал хэрэгүүдээр һонирхоо бэлэйбди.

Амжалта түгэсөөр хүдэлдэг коллективүүд цехтэмнай олон юм. Хамтын подрядай гурим үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ цехэй хүдэлмэридэ һайн нүлөө үзүүлнэ. Мүнөө цехтэмнай нэгэ наряд даар ажалладаг 13, хүдэлмэреэ эхинһээнь эсэс хүрэтэр хэдэг 3, комплексно 3, ажахын тоосооной гуримаар хүдэлдэг 1 бригада тоологдоно. Ажал эмхидхэлгын шэнэ гуримаар ажаллахадаа, бригадануудай коллективүүд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлнэ. Һайн шанартай продукци гаргана. Мүн ажалай, технологическа журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. З. П. Цыбикжаповагай хүтэлбэрилдэг бригада цех доторо түрүүлэн ажахын тоосооной гуримаар ажаллажа эхилээ. Тэдэнэр хэб дарахада хэрэгтэй элһэ бэлдэжэ үгэдэг юм. «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн энэ бригада халаанайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэдэг юм. Эндэмнай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат В. Д. Самбилова ажалладаг. Энэ түрүү хүдэлмэришэн бэшэ нүхэдтөө коммунис ажалай үльгэр жэшээ харуулан хүдэлнэ,— гэжэ С. В. Будаева хөөрэнэ.

Хөөрэлдэһөөр байтарнай хүдэлмэришэд нэгэ бага сүлөөтэй болобо. Нэгэ хэды саг соо халуун энэ цехтэ байхадаа, хатуу зоригтой хүнүүд эндэ ажаллана гэжэ ойлгохоор һэн. Эндэ шэрэм шудхагшадай бригадир В. М. Гармаевтай танилсабабди.

— Манай бригада А. М. Козловой хүтэлбэрилдэг коллективтэй мүрысэдэг юм. Партиин ЦК-гай Хандалгада харюу болгон, байгша оной даабариие декабриин хахадаар дүүргэхэ гэжэ бригадамнай шиидэбэ. Энэ зорилгоёо саг болзортонь дүүргэхын тула хамаг нөөсэ, арга боломжонуудаа элсүүлэн оролдожо ажалланабди. Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходоо, шанарай талаар дүнгүүд нэн түрүүн хараада абтана. Тиимэһээ шэрэмэй шанарые һайжаруулхые оролдонобди. Һүүлэй жэлнүүдтэ коллективтэмнай залуу хүбүүд ерэжэ, хүдэлжэ эхилээ. Тэдэнэй нэгэн Борис Степанов шэрэм шудхагшын хүнгэн бэшэ мэргэжэлые һайнаар шудалжа, халаанай даабариие аха нүхэдһөө дутуугүй дүүргэдэг болоо. Вагранщик Анатолий Токтохоев ажалайнгаа шюусые гүйсэд ойлгожо, шанартайгаар хүдэлнэ. Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, һайнаар хүдэлдэг хүнүүдые дурдахада болоо һаа олон. Байгша оной даабариие болзорһоонь урид дүүргэхын тула булта оролдосотойгоор ажаллана,— гэжэ В. Н. Гармаев хөөрөө бэлэй.

Цехэй хүтэлбэрилэгшэдтэй, түрүү хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөөд байхадаа, КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада харюу болгон байгша оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн зорилгоо цехэй коллектив сүм бэелүүлжэ шадаха гэжэ этигэмээр һэн. Юуб гэхэдэ, хатуу зоригтой шэрэм шудхагшадай үгэ хэрэг хоёрынь таһаршагүй бата юм.

Д. АМОГОЛОНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: бригадирнууд В. М. Гармаев; А. М. Козлов; Б. Степанов хайлуулагдаһан шэрэмэй шанар шалгажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЖЭГДЭ ҺАЙНААР ХҮДЭЛХӨӨР ГҮ?

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүд соо эрдэм, техникын дэбжэлтые хурдадхаһанай ашаар шудхалгын үйлэдбэриие эршэмтэйгээр хүгжөөхэ, бүхы түхэлэй материалнуудые болон түлишын-энергетическэ нөөсэнүүдые алмаха, үйлэдбэрилэн гаргагдадаг продукциин шанарые үндэһөөрнь һайжаруулха гэһэн зорилгонууд металлургнуудай урда табигдаһан байха юм. Манай локомотив-вагон заһабарилгын заводой шудхалгын цехүүдэй коллективүүд эдэ зорилгонуудые, мүн байгша оной түсэбтэ даабаринуудые сүм дүүргэхын тула Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, оролдосотой һайнаар ажаллажа, өөһэдынгөө заншалта һайндэрые угтаба.

Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүдые харахада, урдамнай табигдаһан зорилгонууд сүм бэелүүлэгдэмээр байна. Металл хайлуулдаг цехэй хүдэлмэришэд хахад жэлэй түсэбһөө гадуур автоцепкын 265 головко, тормозой 18065 колодко, жүдхэлгын түхеэрэлгын 642 хомут гаргаһан, 302,6 тонно шэрэм, 22,4 тонно булад хайлуулһан байха юм. Шэрэм шудхалгын цехэй коллективэй хүдэлмэри һүүлэй үедэ эрид һайжараа. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар эмхидхэлэй, техническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэй, халаанай даабариие дүүргэлтын түлөө харюусалга дээшэлүүлһэнэй ашаар энэ цехэйхид түсэбүүдээ дүүргэдэг, үлүүлэн дүүргэдэг болоо. Заводой олонхи цехүүдэй хүдэлмэридэ һаад ушаруулдаг байһан кузнечно цехэй коллективэй ажалда һайн хубилалтанууд үзэгдэжэ эхилээ. Мүн түс цехэй хүдэлмэришэд үйлэдбэридэ хэрэгтэй стандартна бэшэ түхеэрэлгэнүүдые, оньһожоруулгын хэрэгсэлнүүд болон бусад зүйлнүүдые бүтээжэ, бэшэ коллективүүдые дутамаггүйгөөр мүнөө хангана.

Зэд шудхалгын цехэй коллектив үрэ бүтээсэтэ ажалаараа шалгардаг. Энэ цехтэ үнинэй хүдэлдэг хүдэлмэришэд олон юм. Эдэ түрүү хүдэлмэришэд залуу нүхэдөө зэд шудхагшын хүнгэн бэшэ ажалда дадхаан һургадаг заншалтай. «Коммунис ажалай цех» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн энэ коллектив нэрэдээ хүрэмөөр ажаллажа, хахад жэлэй түсэбые техникэ-экономическа бүхы дүнгүүдэй талаар сүм дүүргэжэ шадаа. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, үнгэтэ металл алмаха үүсхэл энэ цехтэ мүндэлжэ, бэшэ цехүүдэй коллективүүд тэдэниие дэмжээ һэн. Үнгэтэ металл хайлуулгын, шудхалгын участогай В. А. Наквасинай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд байгша оной туршада 50 тонно үнгэтэ металл алмаха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа бэлэй. Тэдэнэй үгэ хэрэг хоёрынь таһаршагүй. Хахад жэлэй дүнгөөр тэдэнэр 25,2 тонно металл алмаһан байна.

Н. А. Абзаевай ударидадаг зэд шудхагшадай бригада цех дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хэдэ дахин илажа гараа. Съездые угтуулан дэлгэрһэн мүрысөөндэ илажа, тэдэнэр «КПСС-эй XXVII съездын нэрэмжэтэ коллектив» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Цехэй коллективэй түсэбөө дүүргэлгэдэ тус бригадын оруулһан хубита горитой ааб даа.

Булад шудхалгын цех үйлэдбэриин хэмжээе эрид дээшэлүүлнэ. 1985 ондо гол фонднуудай 1 процентээр дээшэлхэдэ, товарна продукциин хэмжээнэй ургалта 28,8 процент болоо. Цехэй коллектив хэлсээ баталһан предприятинуудта номенклатурын ёһоор продукци эльгээхэ хэрэгтэ нилээд ехэ анхарал хандуулжа, энэ талаар түсэбөө амжалтатай дүүргэнэ. Мастер Г. Н. Абрамовай хүтэлбэрилдэг халаан автоцепкэ бүтээхэ даабарияа холо үлүүлэн дүүргэжэ, цехэй коллективэй түсэбөө дүүргэлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлээ. Ю. В. Бартановай ударидадаг бригадын, булад хайлуулагша В. Р. Келлер, хүдэлмэришэд Г. М. Темников, Г. Г. Лобозеров гэгшэдэй габшагай хүдэлмэри үндэрөөр сэгнэгдэжэ, тэдэнэртэ Хүндэлэлэй грамотанууд, мүнгэн шангууд барюулагдаа.

Социалис мүрысөөндэ илаһан ажалай түрүүшүүлэй дунда шэрэм шудхагшад олон байха. Оньһон аргаар хэб дарагша Ч. Д. Цырендоржиев өөртөө эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг юм. Хүтэлбэрилхы бэлиг шадабаритай, баян дүй дүршэлтэй энэ хүниие сүг хүдэлдэг нүхэдынь бригадираар һунгаа бэлэй. Түмэр замай транспортын отличник З. П. Цыбикжапова, вагранщик А. М. Козлов гэгшэд арба гаран жэлдэ эндэ ажаллахадаа олон залуу хүбүүдые һурган хүмүүжүүлжэ, хүдэлмэришэнэй хүнгэн бэшэ харгыда гаргаһан, гаргажашье байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ кузнечно цехтэ бүтээсэ ехэтэй шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно. Эдэ түхеэрэлгэнүүдые ашаг үрэтэйгөөр ашаглаһанай, хүдэлмэришэдэй оролдосотой һайнаар ажаллаһанай ашаар тус цех түсэбтэ даабаринуудаа һара бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Машинист А. А. Асадулин 1000 тонно хүсэтэй прессые үрэ бүтээсэтэйгээр хүдэлгэжэ, халаанай нормые холо үлүүлэн дүүргэнэ. Тиигэжэ цех доторо тэрэ социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа. Тус цехтэ 32 жэлдэ ажаллажа байһан газорезчик Н. А. Иванов, хэб дарагша Г. В. Гребенщикова, Г. Н. Кальянова гэгшэд коллективэй олонхи хүдэлмэришэдые һурган хүмүүжүүлжэ, ехэ хүндэтэй болонхой.

Ахамад … һагай ин… Мошков, Е. О. Рейз… нов, Н. С. Сусаков аж… шэлүүлхын … никэ, түрүү … бэридэ нэб… бэриин аша… хэ талаар … түсэб амж… лүүлэгдэжэ, хэригэй эх… үрэ абтаа. … жалтада эд… оруулһан … байха.

Металлу… коллективүү… хэрэгүүд, … шүүл туха… юумэ хэлэх… лэлгын шэ… срэхэ жэлһэ… хын тула з… үргэн ехэ … байнхай. Ш… да һайнаар … үйлэдбэридэ … түү дундану… хажа, эконо… тэ ехэ нүл… лэлнүүдээр … эдэбхижүүлэ… Нэн түрүү… гаргагдадаг … нарта гол … дуулха хэр… жэлдэ мет… хүүдтэ һай… дукци үйлэ… лүүлэгдэжэ, …за 10 мянга… шолоо. Бай… энэ талаар … лөөбди. Ти… һо гаргалга … мөөр доош… даа продук… һайжаруулх… мическа, те… ябуулгануу…

Хоёрдохи … хэдэ, гол … үрэтэйгөөр … но. Гол фон… лэдбэриин … тые шэнжэ… сал булад … энэ хоёр … таарүү зү… Бэшэ цехүү… хэмжээнэй … нуудай ур… гээгдэжэ яб… гэрэгшэ таб… да зэд шу… фонднуудай … дээшэлхэдэ, … хэмжээнэй … центээр ург… нэ цехтэ гол… процентээр … хада, үйлэд… 10 процент… юм.

Хурдадха… арга нүхэс… түхэлэй ма… түлишын-эне… сэнүүдые … мые нарина… ниие алмаха… рэг болоно.

Шэнэ эрх… лажа эхил… зорилгонууд… циин өөрын… руулха, ун… олзые дээш… даабаринууд… гаар дүүргэ… нууд олгог… маар.

Г. … ЛВ…

Совет орон дотор

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

СТАВРОПОЛЬ. Ставрополиин механизаторнууд миллион гектар таряа сохижо абаба. Орооһото ургамалнуудай гол ургаса болохо намар таригдадаг шэниисэ таряалангай талмайн хахадһаа ехэнхидэнь хуряагдаба. Левокумска, Арзгирска, Нефтекумска болон бусад районуудай, Каспиин далай шадарай хахад сүл губинуудтай хүршэ хүбөө байдаг колхоз, совхозууд хуряалгынгаа халуун хаһа гол түлэб дүүргээ. Мүнөө ороһото ургамалай нэгэ багахан хойшохоноо болбосордог Кубань шадарай ба хадада дүтэшэг нютагууд руу хуряалга захалба.

САРАТОВ. Тус областиин таряашад хадалгаяа бороо соогуур эхилбэ. Подрядна гуримда оруулагдаһан коллективүүдэй шадамар хүдэлмэри һайн ажал эмхидхэхэдэ түһална. Волго мүрэнэй зүүн, баруун эрьеэр залаата ургамалнуудай үргэн эдеэшэһэн гээшэнь гайхалтай. Ургасын тиимэ олон янза хуряалгаяа тон зүб мүнөөр эмхидхэхэ эрилтэ табина. 1000 гаран подрядна звено хүдэлмэреэ хараалһан бэеэрээ, хуряалгадаа шуумайн ороно. Мүн поли дээрэһээ һолоомо хуряан абаха тусгаар звенонууд эмхидхэгдээ.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Хойто Осетиин талын ба хада шадарай ажахынууд малдаа тэжээл бэлэдхэхэ үйлэдбэриин нэмэлтэ аргатай болобо. Тэдэ хуряагдаһан поли дээрэ кукуруза тарилга үргэнөөр эхилээ. Тон түрүүлэн уһалагдадаг газарһаа эхилжэ, богонихон болзор соо 30 мянган гектар тариха юм. Тиихэдээ индустриальна технологи хэрэглэн, оньһожоруулагдамал комплекснууд бригадна подрядай гуримаар ажалаа эмхидхээ. Белог ехэтэй тэжээлэй ургамалнуудые, жэшээнь, соя, горох, наран сэсэг, сорго гэхэ мэтые кукурузын тусгаар сорттой холижо, намар таригдадаг таряанай поли дээрэ олонхи колхоз, совхозууд түрүүшынхеэ хэрэглэбэ.

КУРГАН-ТЮБЕ. Вахшын үргэн хүндын хаялгануудта плантацинуудые нэмжылгэһэн тусхай ажахынууд винограддаа хуряажа эхилбэ. «Ватан», «Вахш» совхозуудта гектарһаа 200 центнер наранай элшэдэл һаруул үнгэтэй жэмэсүүдые суглуулна. Договор баталагдаһан магазинуудта виноград сэхэ поли дээрэһээ ерэжэ ороно.

(ТАСС).

АШАГ ҮРЭ, ШАНАР

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

Манай шэлэй заводой коллектив арбан хоёрдохи табан жэлые муу бэшэ үрэ дүнгүүдтэйгээр эхилээ. Байгша оной хахад жэлэй түсэб бүхы талаараа үлүүлэгдэбэ. Продукци худалдаха түсэб 105,7 процент дүүргэгдэжэ, түсэбһөө гадуур 461 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа. Абтаһан социалис уялгын ёһоор, 60—70 мянган түхэригэй продукци худалдагдаха ёһотой байгаа.

Иигэжэ түсэбһөө гадуур 108 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл гаргагдаба. Сонхын шэл гаргаха социалис уялга 2,5 дахин үлүүлэгдээ. Тиихэдэ шэлэй шанар нилээд дээшэлээ, нормативна сэбэр продукци гаргаха даабари баһал үлүүлэгдээ. Ажалай бүтээсэ мүн лэ дээшэлээ. Иимэ амжалтануудые туйлаха хэрэгтэ КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүд шиидхэхы үүргэ дүүргэжэ, хүн бүхэниие бүри һайнаар, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха хэрэгтэ зоригжуулна.

Ажалша коллектив бүхэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абажа, съездын эрилтэнүүдэй ёһоор, шэнээр хүдэлхые оролдоно. Халаануудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи халаанай коллектив түрүүлжэ ябана. С. А. Козулин, Ю. С. Лосев, Е. Ю. Чернявская гэгшэдэй толгойлдог бригаданууд һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Тиихэдэ халаанай мастернууд Е. Я. Филева, А. П. Лобова, Х. Б. Чимитова гэгшэдые дурдамаар. Шэл отологшодой дундаһаа Б. Д. Жалсанов шалгарна. Тэрэ үнгэрһэн үе соо 57,4 мянган дүрбэлжэн метр шэл отолжо, хахад жэлэйнгээ даабари 156,7 процент дүүргээ гэхэ гү, али байгша оной сентябрь һарын түсэбөөр хүдэлжэ байна. Тус халаанай коллектив хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 41,5 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл гаргаһан байха юм. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 102,6 процент дүүргээ.

Цехэймнай хүдэлмэришэд Советскэ Союзай ажалшадта хандаһан КПСС-эй ЦК-гай Хандалга болон партиин Буряадай обкомой республикынгаа ажалшадта хандаһан Хандалга зүбшэн хэлсэжэ, тэдэндэ харюу болгон, шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүдые бадаруулба. Жэшээнь, шэл татан гаргаха түхеэрэлгэнүүдтэ хэрэглэгдэдэг «онгосохон» гэжэ нэрлэгдэдэг зэмсэгые гурбан мянган час соо хүдэлгэхэ үүсхэл цех соо тараба. Энэ зэмсэг нормын ёһоор 1200 час соо хүдэлхэ ёһотой юм. Энээнэй «наһые» яажа ута болгохоб гэхэдэ, тэрэниие шанар һайнтайгаар бэлдэхэ болоно. Хоёрдохёор, эдээниие һэлгэхын тула ехэ саг хэрэгтэй болодог. Энэ саг соо халаан 3 мянган дүрбэлжэн метр шэл гаргаха аргатай. Энэ зэмсэгэй «наһые» 2 дахин ута болгоһоной ашаар 6 мянган дүрбэлжэн метр шэл нэмэжэ гаргаха болонобди. Тиихэдэ коммунист А. А. Быков, комсомол хүбүүн Н. Перфильев гэгшэд Агууехэ Октябриин революциин 70 жэлэй ойн баярай һайндэр болотор хубиингаа хоёр жэлэй түсэб дүүргэхэ үүсхэл гаргаба. Мүнөө энэниие нь 24 хүн дэмжээд байна.

Юрэдөөл, цехнай арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлһээ найдамтай эршэ абажа, КПСС-эй XXVII съездын табиһан шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлжэ эхилэнхэй.

Е. БОЖЕДОМОВ,
Улаан-Үдын шэлэй заводой шэл гаргадаг цехэй партбюрогой секретарь.

ЗҮҮН-СИБИРИИН ГРАЖДАНСКА АВИАЦИИН УПРАВЛЕНИИН 60 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ХҮН ЗОНООРОО ТҮҮХЭМНАЙ БАЯН

Партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ Улаан-Үдын авиапредприятиин коллектив ехэ амжалта туйлаба. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй үйлэдбэриин бүхы түсэбтэ даабаринууд бэелүүлэгдээ.

Мүнөөдэрэймнай бүхы туйлалтанууд, амжалтанууд нарата Буряад орондо Совет засагай илан мандаhан холын 1920-дохи онуудhаа эхитэй. Тиихэдэ ВКП(б)-гэй Буряадай обкомой, республикын правительствын hайшаалгаар комсомолой обкомой үүсхэлээр хаа хаанагүй «Бурлет» гэжэ булгэмүүд эмхидхэгдэжэ, самолёдуудые бүтээлгэдэ болон худалдан абалгада ехэ мүнгэ зөөри суглуулагдажа эхилhэн байна.

1925 ондо С. Я. Корф Верхнеудинск (Улаан-Үдэ) хото ерэжэ, агаарай харгы замуудые шэнжэлхэ талаар техническэ хүтэлбэрилэгшэ болоhон юм. Тиигэжэ Хурамхаан, Багдарин-Ципикан, Верхнеудинск-Үргөө (Улаан-Баатар) гэhэн агаарай замууд шэнжэлэгдээ бэлэй. Мүн республикын заха холын нютагууд хүрэтэр имэ замууд гаргагдажа, түрүүшын ниидэлгые бэелүүлхын тула бэлэдхэлэй горитойхон хүдэлмэри ябуулагдаhан байна.

1926 оной эхеэр хари ороной «Юнкерс» гэжэ фирмын 4 самолёт «Бурледто» асарагдаба. Заhабарилгын мастерскойнууд соо самолёдууд хабсаргагдажа, туршалгын ниидэлгэнүүд эхилбэ. Энэ үеэр Г. Н. Волобуевай хүтэлбэри доро Буряад-Монголой агаарай замаар ниидэhэн самолёдуудые хангаха коллектив эмхидхэгдээ hэн.

1926 оной июлиин 22-то лётчик В. Л. Галышев «Моссовет» гэжэ нэрлэгдэhэн самолёдоор Верхнеудинск — Хяагта—Алтан-Булаг — Үргөө гэhэн агаарай замаар уласхоорондын түрүүшын ниидэлгэ бэелүүлээ hэн. Самолёт соонь С. Я. Корф, заhабарилгын мастерскойнуудай начальник Иванов механигууд Грошев, Орлов гэгшэд байлсажа, лётчигто зүбшэл заабаряараа туhалаа. «Бурят-Монгольская правда» газетын тусхай корреспондент Зарев түрүүшын пассажир болоо бэлэй.

Буряад ороной авиациин хүгжэлтэдэ партийна, совет органууд, комсомол ехэ туhа хүргөө. Илангаяа республикын Совнаркомой заседанинууд дээрэ авиаторнуудта туhа хүргэхэ тухай асуудалнууд хэдэн удаа зүбшэгдэжэ, хэмжээнүүд абтадаг байгаа. Жэшээлхэдэ, республикын Арадай Комиссарнуудай Совет 1926 оной июлиин 23-да үнгэргэгдэhэн заседани дээрээ «Түрүүшын аэропортнуудые барилгада мүнгэ зөөри hомолхо тухай» асуудал зүбшэн хэлсээд, тогтоол баталба. Энэ хадаа манай авиаторнуудта ехэ удха шанартай тогтоол байгаа. Юуб гэхэдэ, заха холын нютагууд республикынгаа түбтэй агаарай холбоотой болоходоо, ажахыгаа хүгжөөхэ нэмэлтэ арга боломжотой болохо байгаа бшуу.

1926 оной туршада Буряадай авиаторнууд 116 пассажирые, 1200 килограмм почтын ашаа зөөгөө. Самолёдуудай паркшье үргэдхэгдөө. Агаараар ашаа зөөлгэ жэлhээ жэлдэ дээшэлээ. 1931 оной март hарада Верхнеудинскда шэнэ аэродром баригдажа эхилhэн юм. Энэ үедэ Зүүн Сибириин авиаторнууд Эсэгэ оронойнгоо промышленностиин бүтээhэн Туполевой, Поликарповай самолёдуудтай болоhон байгаа.

1924 ондо Улаан-Үдын ниидэлгын-транспортна 37-дохи подразделени эмхидхэгдэбэ. Ерэхэ жэлынь Улаан-Үдэ — Багдарин, удаань Романовка хүрэтэр агаарай зам нээгдэбэ.

Энэ үедэ Зүүн Сибириин гражданска авиациин управлени тэрэ сагтаа түгэс агаарай техникээр хангагданхай, оохэдын бэрхэ мэргэжэлтэдтэй болоhон, авиациин үүргые саашадань бүри хүгжөөхэ талаар эрхэ байдал зохёон байгуулhан юм.

Гэнтэ эхилhэн дайн ехэ түсэбүүдые буруу hүргөө. Гражданска авиаци фронтын хэрэглэмжые хангадаг болобо. Подразделенинүүдэй олонхи лётчигууд, технигүүд фронтдо мордоhон байбашье, эндээ үлэhэн авиаторнууд ажал хэрэгээ урагшатайгаар ябуулаа. 1942 ондо самолёдууд Хурамхаан hууринда буудаг болобо. Ерэхэ жэлынь П-5 самолёдоор пилот Ф. А. Чернов Нижнеангарск хүрэтэр түрүүшынхиеэ ниидэбэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай удаадахи жэлнүүдтэ Зүүн Сибириин агаарай флот хэзээ хэзээнэйхиhээ түргэнөөр хүгжөө. Ушарынь гэхэдэ, дайнда хабаадалсаhан лётчигууд, технигүүд бусаа, мүн самолёдуудай тоо бүри олошорhон байна. Фронтовигууд П. С. Петинов, Д. Д. Аносов, Ц. Ц. Дашицыренов, Ц. Б. Батуев, Л. А. Убеев, С. М. Тарасов, Д. Д. Нимаев, Д. Ф. Стельмаков болон бусад домог суудa гараhан ПО-2 (У-2) самолёдоор пассажирнуудые, почто зөөдэг, ой модо түймэрэй аюулhаа хамгаалдаг байгаа.

Самолёдуудые ниидэлгэдэ бэлдэдэг, заhабарилдаг, агаарта ябахадань радио-холбоо тогтоодог, сагай уларил тухай мэдээнүүдые үгэдэг болон бусад албанай хүдэлмэрилэгшэдэй оролдосото ажалые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ хадаа В. А. Григорьев, Д. И. Волков, Н. И. Харин, Г. А. Дондуков, О. Г. Бадмацыренов, Т. Г. Мордовской, В. И. Клочихин, М. С. Хмелева, М. А. Суданова, В. В. Шварц болон бусад. Эдэнэр бултадаа авиапредприятида 30—40 гаран жэлэй туршада хүдэлhэн юм.

1950-дахи онуудай эхеэр Зүүн Сибириин авиациин хүгжэлтэдэ шэнэ шата эхилhэн байна. Авиационно техникэ hэльбэн шэнэлэгдэбэ. Як-12 Ли-2, МИ-4, АН-2 түхэлэй самолёдууд нэмэбэ. Гражданска авиациин училищинуудые дүүргэhэн мэргэжэлтэд олошороо. Тэдэнние хоёрдохи үеын авиаторнууд гэжэ нэрлэдэгбди. Социалис Ажалай Герой Л. Н. Ахметвалеев, П. Н. Мухин, А. А. Мартышин, А. А. Самохин, В. Н. Ченкиров, А. И. Предко, А. Е. Буркин болон бусад түрүүшын үеын табиhан ажалай hайн hайхан ёhо заншалнуудые арьбадхан, ехэ амжалтануудые туйлаа.

1963 оной февраль hарада хоёр подразделени нэгэдэжэ, Улаан-Үдын авиапредприяти бии болгогдоhон байна. Илангаяа наймадахи, юhэдэхи табан жэлнүүдтэ предприятимнай түгэсөөр хүгжөө. Самолётно-вертолётно паркда АН-24, ИЛ-14 самолёдуудай, МИ-4, МИ-8 вертолёдуудай нэмэлтэнэй ашаар авиационно хүдэлмэриин хэмжээн эрид дээшэлээ. Нютагай агаарай замууд улам хүгжэhэн, Москва, Хабаровск, Красноярск, Томск хотонууд хүрэтэр агаарай сэхэ лининүүд нээгдэhэн байна. Пассажирнуудые, ашаа болон почто зөөлгэ бүри дээшэлээ. Жэшээлхэдэ, СССР-эй Гражданска авиациин министерствын болон Зүүн Сибириин управлениин предприятинуудай дунда хэдэн удаа социалис мүрысөөндэ илагша боложо шалгараа.

Байгал-Амарай түмэр замай гараха газарые шэнжэлхэ, удаань барилгануудые хангаха хэрэгтэ авиапредприятиин коллектив ехэ хубитаяа оруулаа. Авиаторнууднай 20 мянга гаран часай туршада ниидэжэ, 25 мянганhаа үлүү пассажирнуудые, хэдэн мянган тонно ашаа зөөгөө. Энэ хэрэгтэ илангаяа командирнууд А. А. Казимиренко, Л. И. Мухин, В. И. Соколов, В. Г. Куропаткин, Р. Д. Гафуров болон бусадай подразделенинүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа юм. Коллективнай X, XI табан жэлнүүдэй түсэбтэ даабаринуудые урагшатайгаар бэелүүлээ. Гансал XI табан жэлэй туршада 3 миллион 493 мянган пассажир, 63476 мянган тонно ашаан, 16999 тонно почто зөөгдэhэн байна.

Авиапредприятиин хүгжэлтын бүхы шатануудта партийна организаци урган бэхижэжэ, партиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула бүхы арга боломжонуудаа элсүүлжэ, нэрэ хүндыень дээрэ үргэн ябаа, ябанашье. Партийна организациин секретаряар коллективэймнай эрхим хүнүүд hунгагдадаг байгаа. Е. М. Стулев, С. Н. Соковиков, П. С. Петинов, А. Л. Иванов, Г. К. Полуянов, А. С. Шевцов гэгшэд партийна организациин секретаряар хүдэлхэдөө, предприятиингаа коллективые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубита ехээр оруулаа.

Авиапредприятиин хүдэлмэрилэгшэдэй харуулhан үндэр үрэ дүнгүүдые партии, правительствамнай үндэрөөр сэгнэhэн байна. Жэшээлхэдэ, Л. И. Ахметвалеев Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө, Д. М. Боржонов, С. Г. Акантьев — Ленинэй орденоор, Ф. П. Суворов—Октябриин Революциин, С. М. Тарасов, Л. В. Григорьев, М. М. Котцов—Ажалай Улаан Тугай, В. К. Горячкин, П. С. Петинов, К. М. Шилков—Арадуудай Хани барисаанай орденуудаар шагнагдаа. Ажалай олохон түрүүшүүл орден, медальнуудта хүртэhэн байна. Тиихэдэ олон габшагайшуулда транспортын, хэлхээ холбооной, соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэhэн үндэр нэрэ зэргэнүүд олгогдонхой.

Коллективэмнай дайнай 50 ветеран, ажалай 160 гаран ветеран хүдэлнэ. Тэдэнэр баян дүй дүршэлөө залуу үетэндэ дамжуулна, олонхинь hурган хүмүүжүүлэгшэд юм.

Мүнөө авиаторнуудай гурбадахи үе — ветерануудай хүбүүд, басагад хүдэлжэ байна. Зоримгой, эрдэмтэй үе. Тиимэhээ мүнөө бэелүүлжэ байhан зорилгонуудаа лаб дүүргэхэбди. Юуб гэхэдэ, ветерануудай баян дүй дүршэл залуушуулай зали нэгэдэхэдээ, юушье бүтээжэ шадаха ха юм.

М. ХАМАХАЕВ,
Улаан-Үдын аэропортын ахалагша штурман.

---

hурагшадай

зунай амаралта

ҮНГЫН СЭСЭГҮҮД ҺАЛБАРХАЛ

ҮГЛӨӨНЭЙ наран Зүүн Үндэрэй оройгоор дээрэхэнэ гаранхай, тиигэбэшье hүүлэй үедэ ороhон бороогой удаа Үлэгшэн голой хоёр тээгүүр нэмжыhэн нугануудhаа шиигтэй, hэрюухэн hэбшээн үлеэжэ байба.

— Халуу шаташоогүйдэ ажалаа дүүргээдхие,— гэhэн абяан hургуулиин хашаа сооhоо соностоно.

— Тармуурнуудаа асараял, тэдэмнайл хэрэгтэй,— гэлдэhэн басагадай дуу шуун гарана. — Банзар, хүрзэ асараарай, баhа hэндэхэ хэрэг бии гээшэ...

Үлэгшэнэй дунда hургуулиин эдир юннадуудай харууhалдаг сэсэрлиг соо уданшьегүй хүрзэ, тармуурнуудай ханхинаха шэмээн гаража, тиишэ ошоходомнай, долоон үхибүүд тарималнуудайнгаа hуулгагдаhан газарые бөөмэйлэн, хүрhыень хүбхылгэн тармажа, хүрhэтэ шоройень жэгдэлжэ байба. Эдэнэртэй хамта заабаришалан ажаллажа байhан hургуулиин биологиин хэшээлэй лаборантка Цырен-Дулма Гомбоевна Очироватай танилсабабди.

— hургуулиимнай 1-дэхиhээ эхилээд 4-дэхи хүрэтэр эхин классуудай hурагшад жэл бүри энээхэн талмай дээрээ олон янзын ургамал тарижа, ээлжээгээр харууhалдаг заншалтай,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ. — Долоон хүн нэгэ звено болоод, долоо долоон хоногоор эндэ хүдэлмэрилдэг. Бороо хурагүйдэ үдэшэ, үглөөниинь hургуулиингаа худагhаа уhа зөөжэ тарималнуудаа уhалдаг. Ургасын гаража эхилхэhээ захалаад, бог үбhыень хуруу хухадгүй сэбэрээр түүдэг, мүн нэмэлтэ тэжээл, үтэгжүүлгэ оруулагдадаг гээшэ,— гэжэ Дулма Гомбоевна үргэлжэлүүлнэ.

Тэрэ үглөөгүүр эндэ ажаллажа байhан үхибүүдтэй танилсаа hэмди. Нэгэдэхи класс hая дүүргэhэн бишыхан Банзар Шагдуровhаа бэшэниинь бултадаа дүрбэдэхи классай басагад байба. Эдэ хадаа (зураг дээрэ зүүн гарhаа) Цыбенова Дулма, Бальжирова Сэрэгмаа, Дашиева Дэнсэмаа, Цыбенова Сэсэгмаа, Раднаева Намжилмаа, Цыбенова Оюна гэгшэд Цырен-Дулма Гомбоевнагай заабари анхаралтайгаар шагнана. Тэрэ хажуу тээнь бишыхан Банзар хүрзынгөө эшэ шэнжэлжэ hууhан юумэл, энэ кадрта сроогүйнь харамтай байба.

Басагад ерэхэ намарhаа ботаникын хэшээлдэ олон зүйлэй ургамалнуудтай, тэдэнэй байгуулгатай танилсаха, юрэнхыдөө ургамалай аймагаар hонирхолоо үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ юм. Гэбэшье тэдэнэр мүнөөшье олон янзын сэсэгүүдые тариhанаа толгой тоолон нэрлэбэ. Иигээд hаяын сагта эндэхи эдир юннадуудай ургуулhан «Львиный зев», «Дельфиниум», «Гвоздика», «Циния», «Роза», «Астра», «Бархатцы», «Георгины» болон бусадшье гоё гоо сэсэгүүд намаагаа дэлгээд, нара, тодон задарха, нютаг зонойнгоо нюдэ хужарлуулан баясуулха.

Үлэгшэн нютагай үхибүүдэй оролдосотойгоор харууhалжа hалбаруулhан магнол hайхан сэсэгүүдые харахаар ерэhэн шаргал зүгынхэн лэ абан ехээр hонирхожо, энэ нютагай юунуудhаа hамбаашалан амтархаха хаяа ижишье байна!

— Үшөө хэр ургамалнууд эндэтнай тариhанбта?

— Горох, фасоль, кабачки, дыни. Үшөө, үшөө обёос, шениисэ, ешмээн, хара таряан, — гэлдэжэ басагад урдилдан нэмэнэ.

— Би гэртээ үнэhэ суглуулаад асардагби,— гэбэ бишыхан Банзар.

— Бэрхэнүүд гээшэт!

— Залаата ургамалнуудайнгаа үрэhые абажа хатаагаад, ерэхэ хабар болотор тарилгын шанартай байхаар хадагалдаг байнабди,— гэжэ Цырен-Дулма Гомбоевна хэлээ hэн.

Намартаа, намаа сэсэгэй хагдарха тээшээ болоходо, эндэ тариhан hайхан сэсэгүүдээ hургуулиингаа тобиргажа, үхибүүд биологиин кабинедтэ гербари хадагалдаг.

Тиихэдэ бусадынь үзэлэй hайхан багланууд болгогдоод, классуудай сонхо дээгүүр амнарта тоо табигдажа, үхибүүдтэ үрэжэхэ hайхан зунай сэгые ерэхэ намар болотор hануулан байна.

Г. ЖАНЧИПОВ,
манай корр.

Захаамин.
Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

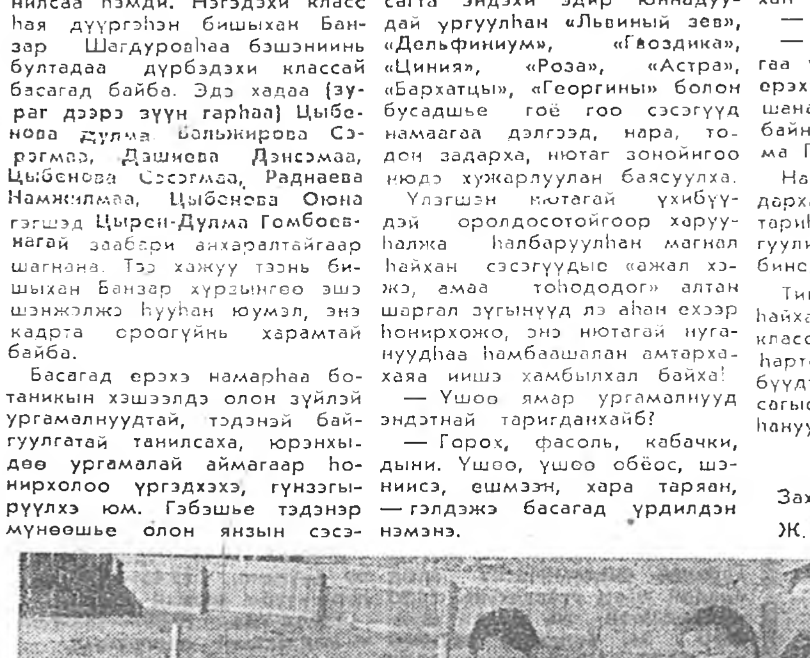

ДУЛМА

ҮГҮҮЛЭЛ

1947 оной үбэлэй түрүүшын hарын эхин багаар Галданай Дулмын гэрhээ бур-бурхан утаан гаража, бишыхан хоёр сонхонь үдэшэ орой болотор ульhатай дулаахандаар гэрэлтэдэг болобо. Ушарынь гэхэдэ, Дулмамнай нарайтай боложо, тэрээндээ Жаргал гэжэ нэрэ үгэhэн байгаа. Нютагай үбгэд, хүгшэд «Бурхан хараа»,— гэлсээ юм ааб даа. Һарюу уралаар миhэлзэн: «Эсэгэнь хэн юм!» — гэдэг хүдэхэшүүлшье бии hэн. Дулма хэдэн жэл соо нүхэртэеэ айл боложо hууhандаа, үхибүүгүй байгаа юм. Гэби гэжэ нүхэрынь баруун фронт ошоhоор лэ үгы hэн. Гэбитэй сугтаа дайнда ошоhон, үнгэрхэдөө бүри нэгэ окоп соо хэбтэhэн нютагай Балбар гэжэ хүн нүхэрэйнь хайшан гэжэ алуулhан тухай Дулмада сэдьхэлыень тамалан хөөрөө бэлэй. Зүгөөр Дулмын ехэ дуугүй, зөөлэхэн харасатай, уулзаhан хүндөө уриханаар энеэбхилэн ябадаг хадань, нютагаархин тэрэ аюул тодхорыень ехэ обёорошьегүй hэн хаш. Тиигээдшье дайнай үедэ аюулта мэдээсэлнүүд хойно хойноhоо абтажал байдаг hэмнэй даа...

Хүбүүтэй болоhоор, Дулмамнай бүришье харагдахаяа болишобо. Хаа-яа хони ямаадтаа гарадаг хадань, гэрэйнь газаахана, үглөөнэй сэhан дээхэнүүр нэгэл мүрэй аржыха харагдагша hэн. Баhа заримашуулда hониин гэхэдэ, нэгэтэ Дулмын эртэ үглөөгүүр гэрhээ гарахадань, hунидэө хэнэйшьеб ойhоо асарhан хуурай түлеэн обоолоотой хэбтээ. Дулма тэрэ түлеэ ехэл удаан хаража, юунэйшье түлеэ газаашаа гараhанаа мартаад, гэр руугаа түргэн орошоо бэлэй. Хэнэй түлеэ асарhые таажа ядагшад баhал олон байба. Шаргын мүр Дулмын гэрhээ сэхэ харгы тээшэ зурыгаад, олон шаргын, машинануудай мүрнүүд соо үгы болошоно ха юм. Гэбиин үтэлhэн аба эжы хоёр Дулмада түлеэ асаржа бирахагүй гэжэ эли. Бэриингээ үхибүүтэй болоhые дуулаад, анханай үгэ үсөөнтэй хоёр бүришье абяагүйнүүд болошоhон юм. Газар уhан дээрэ гансахан хүбүүтэй байhан хоёрые ойлгохоор ха юм даа.

Халуу шатама зуншье үнгэрбэ. Нажарай hүүлшын үдэрнүүдэй нэгэндэ Дулмын үүдэн ехэхэнээр нээгдэжэ, нэгэ балбагар бүхэ бээтэйхэн, бэлтэгэрхэн хүбүүн үүдэнэй богоhо дээгүүр гэдэhээрээ hолжорон гаража ерээд, маяг-маяг байса инаашаа тиишээ алхалба. Тэрэниие харааhан зон дүтэлжэ, хөөршөөжэ энеэлдэн байгаа бэлэй. Энэ үедэ эхэнь хараа hаа, тэнсэлгүй ехэ жаргалаар сэдьхэлэйнь билтаржа байhые хэншье ойлгохо hэн. Дүүрэн сагаан шерайдань, дулаахан урин нюдэнэйнь харасада урдань үзэгдөөгүй, таагдашагүй hайхан шэнжэ бии боложо, гэрэйнь газаа суглараhан зоной сэдьхэлдэ ехэ хүбүүн хоёрые энхэрэн хайрлаха мэдэрэл түрүүлжэ байгаа бэлэй. Сугларhан хүнүүд булта Дулмын хүбүүе хөөршөөжэ, хоёр-нэгэншье hаа, дулаан үгэ хэлээд ошожо байгаа. Гансал нэгэ хүн тэдэниие хаража, нюдөөрөө нёлбоhо гүйлгөөд бусаа гэхэ. Тэрэмнай, баарhан даа, Гэбиин эжы—Сэрмаа хүгшэн байгаа ха юм. Дүтэлхөөшье ягаа юм даа, хүгшөөдэй! Хари хүн мэтээр холохоно зогсожо хараад ябашаахадань, Дулмын зосоо гэнтэ харанхы болошоходол гээ...

Теэд уданшьегүй Сэрмаа хүгшэн Дулмадаа өөрөө хүрэжэ ерэбэ. Үүдэ нээhээр лэ, ута гэгшын бургаhан таягаа богоhо дээгүүр холо түлхин, уухилhаар-ёхилhоор орожо, хүндэ ажалhаа хоршышоhон хараhан гараараа нюураа эльбэжэрхёод, Дулма тээшэ ойлгохын аргагүй харасаар шэртэн зогсобо. «Эжы, юундэ тэндэ байнабат, наашаа гараад hуугты!,— гэжэ Дулмын шобэнэн хэлэхэдэ, ойлгоогүй юм гү, али үгы гү, үхибүүнэйнь унтаагаа юм хадаа гэжэ тухайлба хэбэртэй — тулгуураа hугабшалжа, хоёр тээшээ найгарган, Жаргал хүбүүхэнэйнь hая болотор дамжадаг байhан утахан hандали дээрэ hуушаба. Дулма хүбүүнэйнгээ самса халажа hууhанаа, хүгшэнэй орожо ерэхэдэ, тэрэнээ орхижо, hанаа алдан: «Хэр байнат даа, эжы?» — гэжэ асууба. Үлгы тээшэ харашаhан хүгшэн гэнтэ hэргэhэн мэтэ: «Бараг даа, басагамни», — гэжэ ехэ түргөөр, уралаа жажалан дуугаржархиба. «Эжы намайе хүлисыт даа, битнай хабарhаа эхилээд таанадтаа Жаргалтаяа ерэжэ шадаагүйб»,— гэжэ Дулмын зөөлэхэноор хэлэхэдэ, Сэрмаа хүгшэн бэридээ дүтэлэн hуужа, одоол эхэнэр зангаа гарган, үбгэндөө зэмэрхэжэ оробо. Уданшьегүй үнинэй уулзаагүй хоёр урданайхидаал дүтын зон болошоод, хөөрэлдэжэ hуугаа бэлэй.

— Басагамни, намайгаа шоо бү үзөөрэй даа. Хэды дахин таанадтаа ерэхэ гэхэдэмни...— хүгшөө үбэрhөө пулаад гаргажа, нюдөө аршад гээд,— тэрэ яярhаа гарана ха юм... Та хоёрhоо ондоо манда хэн байхаб даа... Тэрэ зүнтэгшни энээниие ойлгоногүй, — гэжэ гомдол бариха-дань, Сэрмаа хүгшэнэй хоолой ядууханаар hалганаба.

— Ашатайшье болобобди... Байза, хэн гэжэ нэрлээ бэлэйш? Хари, хари... Жаргал — гээд, хүгшэн шэрэмэй hулахан гал харан удаахан абяагүй hууна.

Юушьеб хэлэхэ hанаатай, Сэрмаа хүгшэн бэри руугаа хэды-хэды харасагаан: «Нарай нялха үхибүүдые харахадаа, бэримни, бишни бүхэли наhанайнгаа нүгэл hанажа, бархирхаhаа байха, гомдол гашуудалдаа сэдьхэлни хаха буун алдадаг... Энэ ушарые Доржоhоо ондоо хэншье мэдэхэгүй... Шамдаал гэжэ хөөрэжэ байна гээшэб...

Залуу, омог ябагдаа. Энэ Гэбииншни аба, эмээл моритой, гоёор хубсалhан хүн манайда ходо ерээд, абатаймни юушьеб тухай хөөрэлдэхэ. Манай нютагай зон «гоё Доржо» гэжэ тэрэниие нэрлэгшэ hэн. Харин би Доржын юундэ ерэдэгые тухайлагша hэм. Эжышье тиигээ бэшэ юм гү... Доржын ерэхэдэ, тэрэ дороо гэрhээ гараад ябашаха дурам хүрэдэг hэн. Залуухандаар басагатайшье болоходом, Доржо ерэдэг зангаараал ерэгшэ hэн...

«Хадамда гараагүй аад, хэндэ хэрэгтэй гэргэмши»,— гэжэ байгаад, аба эжымни Доржодо намайе хадамда үгэhэн юм. Дахуул үхибүүтэй hамга абахаяа эшэжэ юм гү, яаhан юм, Доржо ехэл юрэнхы зангаар: «Энээхэн нарай басагаяа аба эжыдээ орхи»,— гэжэ захирhан юм. Эжы аба хоёрни абяагүйхэн байжа үгөө. Харин би басагаяа ухаангүй хайрлажа, бархиран байжа, тэрэнээ hүүлшынхиеэ хүхүүлээд, түрэлхи гэрhээ гаража ошоо бэлэйб.

— Юун гэтэрээ үй-хэй болоо хүмши, тодхор зүгнэhэн мэтэ,— гэжэ абынгаа бадашаhые мүнөөшье hанадагби. Теэд хайшан гээд мартахабши даа! Хоёр hара болоод лэ, хайран нялха үримни үбшэлжэ, гээгдэшэhэн юм даа.. ».

Сэрмаа хүгшэн пулаадаараа нюдэеэ дахин аршан, бүгтэгэр нюргаяа бүришье бүгтылгэн, хүндөөр hанаа алдана. Бэриингээ урдаhаа hүлэмхихэн харасаар хараад, хүгшөөдэй баhал абяагүй болошобо. Үнгэрhэн холын жэлнүүдэй үйлэ ушарнуудые ой ухаандаа hэргээжэ hуугаа бэшэ юм гү, хүгшөөдэй...

...Харанхы hүниин огторгой еэдэ соробхилон дүүлиhэн задагай түүдэгые тойроод, нютагай залуушуул хүхюун шууяатай ёохор наадажа байгаа. Үетэн басагад сооhоонь тусгаархандаар илгардаг Сэрмаае hая ондоо нютагhаа ерэhэн залуухан багша нюдөөрөө бэдэрэн, хажуудань дүтэлхэеэ хэлажа ядан ябаа hэн. Теэд яахаб даа! Сэрмаа энэ нютагай эгээл сэбэр басаган байhан юм. Залуу багшын арайхан гэжэ хүсэжэ, Сэрмаагай гарые шангаханаар адхаадхихада, сэдьхэлэй халуу бурьялан түүдэгэй халуунтай ниилэжэ, хоёр зүрхэнэй сохилоон «Айдуусай» хатарай дэбхэрээе hануулан, Сэрмаагай хонгёо хоолой гэнтэ зангираад, абяагүй болошобо. «Алимши, Сэрмаа?! Дуулыш, Сэрмаа!» — гэлдэн, нүхэдэйнгөө хашхаралдаhаар Сэрмаа өөрөөшье мэдэнгүй, хүхюун ёохорhоо мултаран гаража, Түгнымни тала үргэн гэhэндэл, харанхы руу харайшоо бэлэй...

Һүүлдэнь тэрэ залуу багша гэнтэ харагдахаяа болишоhон юм. Хахад hүни болотор галтайхан байдаг сонхонуудынь харлан зэнхыжэ, Сэрмаагай зүрхэн муухай харе hабарта бажуулгашахадал гээ. «Бүтүү хара машина ерээд, абаашаа», — гэжэ хүнүүдэй хэлсэхые дуулаhан басаган, хүсэд юумэ ойлгоогүйшье hаа, муу юумэнэй болоhые тухайлаа агша hэн.

Хоёр эхэнэрэй hанал бодолдоо дарагдан hуутар, Жаргал хүбүүхэн үлгы сооhоо абяа үгэбэ. Дулма хүгшөө хоёр үрдилдэн бодожо, хүбүүхэнние хоёр тээhээнь эльбэжэ, энхэржэ ороо бэлэй. Ашын амтые үзөөгүй хүгшэн: «Хүбүүмни, хөөрхэймни», — гэжэ хүхэнэн, Жаргалай монсогорхон толгойе үнэрдэжэл байгаа. Бүхэли үдэртөө, үдэшын харанхы болотор Сэрмаа хүгшэн бэриингээ туhамарша боложо, газаа, гэртэ hалираа. Үхибүүнэй унтаhан хойно, харшиинтай hүлэмхихэн лаампын гэрэлдэ Сэрмаа хүгшэн Гэби хүбүүнэйнгээ фронтhоо эльгээhэн hүүлшын бэшэгүүдые Дулмада уншуулаа.

Үүдэн нээгдэжэ, Доржо үбгэнэй ороходо, Дулма уншажа байhан бэшэгээ сэжэлдээ няан, аниргүй болошобо. Юундэшьеб Сэрмаа хүгшэнэй «гоё Доржо» гэhыень hанажархёо. Харин үбгэнэй хүгшэндөө уурлаад ябаhые шурмэгэр нарин шарайгаарнь хүсэд таахаар байгаа. Дулма бэшэгээ саашань уншажа оробо.

«Дулмамни, инагни! Би hаяхан эндэ моридые харааб. Сэрэгэй морид сэрэгэйл байна даа, али дайнай газарта иимэ дорьбогүй болошодог юм гү? Нэгэниинь минии зээрдэдэ айхабтар адли байгаа. Гэнтэ хаана ябаhанаа мартажа; «Зээрдэмни, зээрдэмни!» — гэжэ хашхараад, гүйшэн алдааб. Һанана гүш, инагни, зээрдээрээ хоюулан Зүүн-Хүнды ошоhоноо...

Баарhан даа, сэрэгэй зээрдэ, хараhаар байтарни, минэ дээрэ гэшхэжэ, алуулшоо hэн...»

Дулмын лаампын гал ехэ болгоходо, хатуухан сэдьхэлтэй Доржо үбгэнэй шарайда гүнзэгы гунигай шэнжэ эли харагдаа hэн. Гааhаниинь үни унтаршанхай, нюдэеэ анижархёод, хүндөөр амилан hуугаа бэлэй, Гэбиин аба!

Яhалахан удаан hуугаал даа, эдэ гурбан. Үбгэн хүгшэн хоёр ябахынгаа урда тээ Жаргалай үлгыдэ дүтэлжэ, бүгтэгэшэлдэн байжа, хүнжэл хүрхыень заhасагааба. «Баатар хүбүүн болохош даа!» — гэжэ өөрөөшье ойлгонгүй, Гэбиин аба дуугаржархиба.

Долгилон ерэhэн hанал бодолдоо ехээр уяран, Дулма үглөөгүүр болотор унтаагүй. Малаа бэлшээридэнь залахаяа гарахадань, түхэреэн улаан наран тэнгэридэ хөөрэн дэгдэжэ, дулаахан элшээрээ дайда дэлхэйе жэгнэн байгаа hэн. Эгээл тэрээндэл, Дулмын гансаардажа, бээрэшэhэн сэдьхэл хүнэй hайхан үгэhөө дулаасан уяржа, хүндэ ашаанhаа сулөөрhэн мэтэ болобо.

Б. ЭРДЫНЕЕВ.

ТАСС — АПН

ХИЛЫН САДАНАҺАА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БРИТАНИИН АССАМБЛЕЙН МЭДҮҮЛГЭ

...хани ёhоной албанай хэрэгээр Великобританиин ... hэнэй ашаар совет-англиин харилсаанай hайжаруулагдахаар хараалагдаhанiiн дамжаhабди гэжэ Эб найрамдалай Британиин ассамблейн мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Гэбэшье албанай хэрэгээр ерэhэн ушарта хабаатан бүхы этигэл найдал харюулагдаhан байгаа. Лондон тэдэрхой хэдэн алхам хэхэ, нэн түрүүн али бүхы ядерна туршалтануудые болюулха тухай СССР-эй дурадхалые хүлеэн абаха ёhотой гэжэ документ соо заагдана. Бинарна буу зэбсэгүүдые үйлэдбэрилхэ, тэрэниие Баруун Европодохи НАТО-гай гэшүүн оронуудай газар дайда дээрэ тараан тодхохо гэhэн Холбоото Штадуудай түсэбүүдые Британиин правительство буруушааха ёhотой.

...стердамай «Цео» хэблэл барлажа гараба. 1985 оной апрелиhээ 1986 оной май хүрэтэр М. С. Горбачевай хэлэhэн мэдүүлгэнүүд, хэлэhэн үгэнүүд, хөөрэлдөөнүүд голландаар ... дэлхэйн хэлэн дээрэ оршуулагдажа, барлагдаhан байха юм.

КНДР-эй ДЕЛЕГАЦИИН МЭДҮҮЛГЭ

ПХЕНЬЯН. Экономическа асуудалнуудаар ороной хойто болон урда хубинуудта боложо байhан хөөрэлдөөнүүд дээрэ КНДР-эй делегаци мэдүүлгэ хэбэ. Тиихэдээ КНДР-эй арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министрэй, Урда Корейдэ байдаг ООН-ой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагшын, Урда Корейн обороной министрэй хабаадалгатай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ тухай республикын эбэй үүсхэлые Вашингтоной болон Сеулай буруу hүргэжэ байhыень КНДР-эй делегаци эрид буруушааба.

Һайн hайхан хүсэл эрмэлзэлтэй байhанаа харуулжа, Корейн хахад арал дээрэхи түгшүүрилтэй байдалые hуларуулгада хубитаяа оруулхын орондо Сеулай зонхилогшод КНДР-эй шэнэ эб найрамдалта дурадхалые бэелүүлхэ замда али бүхы hаад тойбо татана гэжэ документ соо тэмдэглэгдэнэ. Хөөрэлдөөнүүдые hэргээхэ гэhэн hанал бодолые hайшаажа байhан тухайдаа худал хуурмагаар мэдүүлбэшье, тэдэнэр бодото дээрээ буу зэбсэгүүдые хангиргана, шахардуу шанга байдалые улам түгшүүрилтэй болгоно.

...ай фото.

ГЕНЕРАЛЬНА СОВЕДЭЙ СЪЕЗД НЭЭГДЭБЭ

ТОКИО. Ороной профсоюзай эгээл ехэ нэгэдэлэй — Японой профсоюзуудай (СОХИО) генеральна Соведэй ээлжээтэ съезд Токиодо хүдэлмэреэ эхилбэ. Тэрэнэй делегадууд саашанхи үедэ бэелүүлэгдэхэ ажал ябуулгын программые зүбшэн хэлсэжэ, батаlhан байгаа. Эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө, милитарис ябуулганuудые зайсуулан сарахын түлөө эрхэнүүд болон аша туhаяа хамгаалхын түлөө Япон ажалшадай тэмсэлэй хараа шэглэлнүүд тэрээн дотор хараалагдаhан байгаа. Һаяхан боложо үнгэрhэн парламентын hунгалтын hүүлээр Японой профсоюзуудай ажал ябуулгые шэнэдхэн хубилгалтын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдана.

СОХИО-гой энэ съезд хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ эгээл таарамжагүй үе сагта боложо байна. Парламентда болоhон hунгалтын үедэ социалистнуудай, центрис оппозиционно партинуудай урагшагүйдэнhөө уламжалан, либерально-демократическа парти ороной хуули гаргадаг дээдын зургаанда диилэнхи олонхиие тогтуурилтайгаар эзэмдэжэ абаhан байна. Энэнь консервативна правительствада ехэ капиталда ашатай туhатай, ажалшадай аша туhада зүрюу харша хуулиин проектнүүдые парламент дээрэ баталан абаха арга олгохо байна.

Захиргаанда хубилалтануудые оруулха хараа бодолтой байhанаа премьер-министр Ясухиро Накасонэгэй кабинет шоунагүй.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ ҮЙЛСЫН hАЙНДЭР

Мухар-Шэбэр hууринай гол үйлсэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ юм. Энэ үйлсэдэ В. И. Ленинэй нэрэ олгоhоор 40 жэлэй, тиихэдэ энэ үйлсэдэ баригдаhан түрүүшын гэрэй 220 жэлэй ойнуудай гүйсэhэн ушараар үйлсын ехэ hайндэр hаяхан үнгэрэгдэбэ.

Мухар-Шэбэрэй сельсовет, районой соёлой байшан, РОМЦ, ветерануудай совет суг хамта энэ hайндэрые эмхидхэхэ комиссинуудые бии болгоhон байна. Ажахын, соёлой болон болбосон түхэлтэй болголгын комиссинууд бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Ленинэй үйлсэдэ 15 предприяти болон эмхи зургаан оршодог, 200 гаран айл ажаhуудаг — эдэнэр бултадаа бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

hайндэрэй үдэр сельсоведэй түрүүлэгшэ П. Е. Покацкий үйлсынгөө түүхэ, эндэ ажаhуудаг дайнай болон ажалай ветеранууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл тухай, мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ба хамтын ажахы байгуулгын үе тухай сугларагшадта хөөрэhэн байна. Удаань үйлсэдэ ажаhуугшадай хүсөөр ехэ концерт наадан харуулагдаа. ДРСУ-гай ахамад механик А. М. Сысоев хоор, арадай инструментнүүдэй оркестр эмхидхээд, наада табилсаа. Хүн зон өөhэдынгөө зохёоhон шүлэгүүдые уншаа, дуунуудые дуулаа.

Ленинэй үйлсэдэ ажаhуудаг Татьяна болон Александр Москвитинтэндэ энэ үдэр дабхар hайндэр болобо. ЗАГС-ые даагша В. М. Торгашина баяр ёhололой оршон байдалда хүбүүнэй түрэhэн тухай гэршэлэлгэ тэдэнэртэ барюулба.

В. И. Ленин, эб найрамдал, түрүү хүнүүд тухай плакадууд, «Сахилгаанууд» үйлсые шэмэглээ. Тиихэдэ уран гоёор оёгшодой, урлагшадай, эдеэ хоол бүйлуулагшадай конкурснууд болоhон байна.

hайндэрэй түгэсхэлдэ Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэдэ ажаhуугшад түрэл «Коммунизм» колхоздоо субботник үнгэргэжэ, олоhон мүнгэеэ Эб найрамдалай совет жасада оруулха гэжэ шиидээ.

Л. ТУМУРОВА.

ХОРИhОО МЭДЭЭСЭНЭ:

hОНИН БАЙГАА

Тээмэндэ Хори hууриндa үнгэргэгдэhэн соёлой-спортивна hайндэр «Бидэ залуубди, манай зориг залитай» гэжэ нэрлэгдэhэн байгаа.

hайндэрые нээлгын баяр ёhолол дээрэ ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Гнеушева дэлгэрэнгыгээр үгэ хэлэхэдээ, партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, районойнгоо залуушуулай зорилгонууд тухай хөөрөө. Плангая ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ залуушуул ехэ хубита оруулха ёhотой гэжэ тэмдэглээ.

Удаань холимол эстафетэ, шатараар мүрысөөн болоо. Ф. Доржиев, М. Иванов, А. Разуваев гэгшэд шатарай мүрысөөндэ илаhан байна. hүүлээрнь болоhон «Хани барисаанай дуу залуушуул дуулана» гэhэн конкурсдо В. Дабаева, И. Григорьева, А. Гаврилова гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

БАЯРАЙ ҮДЭШЭ

Районой соёлой байшан соо райпогой хүдэлмэрилэгшэдэй баяр ёhололой суглаан болобо.

Хориин районой эд хэрэглэгшэдэй кооперацида 406 хүн хүдэлдэг. Тэдэнэй олонхинь тогоошод, наймаалагшад, хилээмэ баригшад юм. 35-иинь «Совет кооперациин отличник» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Хори гаран жэлдэ ажаллаhан ветерануудолон. Эдэ хадаа Д. Д. Раднаев, В. А. Нимаева, Г. Н. Дондокова, В. В. Кучумова, Р. С. Ситникова, А. Я. Шарова болон бусад.

Үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые саг үргэлжэ туйлаhанайнгаа түлөө В. Ц. Гатапова, В. Я. Дандалаева, М. В. Бондаренко, А. С. Сандакова, Г. Н. Проходова, бусад түрүүшүүл партиин райкомой ба райгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар, райпогой правлениин ба кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой грамотануудаар шагнагдаа. Тиихэдэ «Совет кооперациин отличник» гэhэн тэмдэг Т. Н. Кривошеевада барюулагдаа.

С. ПРОКОПЬЕВ.

ШЭНЭ ГЭРНҮҮД — МАЛШАДТА

hүүлэй жэлнүүдтэ «Дружба» колхоздо барилгын хүдэлмэри ехээр ябуулагдана. hаяын сагта нэгэ айлай байха байрын 3 гэр ашаглалгада оруулагдахань. Мүнөө гахай үсхэбэрилхэ фермэ, малай байра баригдажа байна.

Колхоз түб hууринайнгаа түхэл шарайе болбосон түхэлтэй болгохоhоо гадна, холын гүүртэнүүдтэ ажаллагшадай hуудал байдалые hайжаруулгада ехэ анхарал хандуулдаг болонхой. Жэшээлхэдэ, Хандагай гэжэ газарта хонишодой гэр hэльбэн шэнэлэгдээ, харин Шацк гэжэ газарта шэнэ гэр бодхоогдоо.

hаяын жэлнүүдтэ колхозой барилгашад магазинай, эхин hургуулиин шэнэ байшангуудые бариха юм.

С. ИЛЬИЧЕВА.

Хяагтын район.

СУРХАЙТА НУУРТА АЯТАИ ДАА

АЯНШАЛГЫН ШЭНЭ ЗАМ

«Сурхайта нуур» гэжэ аяншалгын баазаhаа гаража, Хамар-Дабаанай хүтэл шэлые дабажа, «Байкальский прибой» гэжэ аяншалгын бааза хүрэхэ шэнэ зам нээгдэбэ.

Москва, Омск болон Северодонецк городуудhаа ерэhэн бүлэг аяншалагшад шэнэ замаар эгээл түрүүлэн ябажа, юhэдэхи хоногтоо үбгэн буурал Байгал далайн эрье хүрэбэ. Аяншалгаар СССР-эй спортын мастер В. Г. Татарников тэдэнэй газаршан боложо, Буряад оронойнгоо үзэсхэлэнтэ байгаалитай, мүн Бабушкин хотодохи дүлэтэ революционер И. В. Бабушкинай музейтэй айлшадаа танилсуулhан байна.

Мүнөө Москвагай бүлэг аяншалагшад шэнэ замаар аяншалхаяа мордобо.

НЕПТУНАЙ hАЙНДЭР

hаяхан тус баазада Нептунай hайндэр үнгэргэгдэбэ. Энэ хадаа уhанай хажууда амарагшадай эгээл дуратай, гой hайхан hайндэр ха юм.

Сурхайта нуурай хаан — Нептунай агууехэ зарлигаар хэдэ хэдэн хүн нуур руу хаягдажа, «гэгээрүүлэгдэhэн» байна. Нуурай хатан дангинар — русалканууд зүжэг хатарнуудые уhанай эрьедэ уян нугархайгаар гүйсэдхөө. Үдэшэлэн орой, наранай орсоhон хойно нуурай эрьедэ ехэ түүдэг носоогдожо, тэрэнэй аялга, дуунууд зэмхаагүй hэн.

ҮДЭР БҮРИ МҮРЫСӨӨН

Аяншалгын энэ баазада хүн зоной аша туhатайгаар амархын тула бүхы эрхэ байдал түхеэрэгдэнхэй. Үдэрэй, илангаяа үдэшын сагта спортивна талмайнууд дээрэ ходо хүлгөөтэй байдаг. Мүн үдэр бүри спортын элдэб зүйлнүүдээр мүрысөөнүүд үнгэргэгдэдэг юм.

Волейболоор түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн hаяхан болобо. Судна бүтээлгын, авиационно заводуудай, столовонуудай трестын амаржа байhан хүдэлмэрилэгшэдhөө гадна дүтэ шадарай тосхонуудай суглуулагдамал команданууд хабаадалсаба.

Уулзалга бүхэн тэнсүү шанга оршон байдалда үнгэрөө. Судна бүтээлгын заводой команда бусадhаа булюу бэрхэ байжа, бүхы уулзалгануудаа шүүгээд, мүрысөөнэй илагша болоо. Тиигэжэ аяншалгын баазын захиргаанай тогтооhон тусхай шанда, грамотада хүртэбэ.

С. АЮШЕЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

МОСКВА '86
hАЙХАН ХҮСЭЛЭЛЭЙ НААДАНУУД

ДҮҮРЭХЭ ТЭЭШЭЭ ДҮТЭЛБЭ

hайхан хүсэлэлэй нааданууд дүүрэхэ тээшээ дүтэлжэ байна. Дзюдо барилдаагаар мүрысөөн олоной анхарал татана. 95 килограммай шэгнүүртэ Виктор Поддубный (СССР) Жиль Жаладон (Франци) гэгшэтэй уулзахадаа, 10:0 тоотойгоор илажа, түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараба. Монголой барилдаашан Одвойн Балджинням СССР-эй спортсмен Евгений Печуровые 1:0 тоотойгоор илажа, Виктор Поддубныйтай уулзаха болоо.

86 килограммай шэгнүүртэ СССР-эй чемпион Александр Сивцев түгэсхэлэй нааданда Европын гурба дахин чемпион Виталий Песнягые шүүжэ, hайхан хүсэлэлэй наадануудай чемпион болобо. Роланд Боравски (ГДР), Франсуа Фурнье (Франци) гэгшэд бронзо медальнуудаар шагнагдаhан байна.

Эхэнэрнүүдэй дунда теннисээр түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ США-гай спортсменкэнүүд Кэролайн Кулмэн, Беверли Боуз гэгшэд уулзаhан байгаа. Тиихэдээ Кулмэн 6:4, 7:5 тоотойгоор шүүбэ. Светлана Пархоменко (СССР) нүхэр басаган Лариса Савченкые 2:1 тоотойгоор илажа, бронзо медаляар шагнагдаа.

Хоёр-хоёроороо наадахадаа, Светлана Пархоменко Лариса Савченко гэгшэд Чехословакиин дуэт Ива Бударова болон Марсела Скухарскые 6:3, 6:3 тоотойгоор шүүжэ, hайхан хүсэлэлэй наадануудай чемпионууд болобо.

Бразилиин волейболистнууд Польшын командые 3:1 тоотойгоор илаа. Японой команда — Болгариин түлөөлэгшэдые, США-гай спортсменүүд Чехословакиин волейболистнуудые 3:0 тоотойгоор шүүбэ.

Эхэнэрнүүдэй дунда гандболоор мүрысөөн шанга тэмсэлдэ үнгэрнэ. СССР-эй спортсмен басагад США-гай командые 23:16 тоотойгоор шүүгээ. Венгриин спортсменкэнүүд Даниин түлөөлэгшэдые — 25:18, ФРГ-гэй гандболистканууд Японой командые 19:15 тоотойгоор илаба. Эрэшүүлэй дунда спортын энэ зүйлөөр үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ РСФСР-эй команда Исландиин түлөөлэгшэдые 22:20, Польшын спортсменүүд США-гай гандболистнуудые 21:20 тоотойгоор шүүгээ.

(ТАСС).

Манай газетын штатнабэшэ фотокорреспондент В. ПЛУТТ арадай аман зохёолой республиканска hайндэртэ буулгаhан хэдэн зураг асархадаа, эдэ хоёр зурагые «Ёохорой мүнхэ дүхэриг» гэжэ нэрлээ hэн. Олон нютагай ёохорнуудай ногоон зүлгэ дээрэ эбхэрэн зэдэлхые дуратайгаар хаража байhан эдэ залуушуул, үхибүүн уданшегүй өөhэдөө ёохорой дүхэригтэ гараа хам адхалсаад, шанга хоолойгоор дуулажа ябахань лабтай гэжэ авторын хэлээ hэн.

ХААНА, ХЭЗЭЭ, ЮУН БОЛОХОБ?

◇ Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда олон зүйлэй мүрысөөн республиканска ипподром дээрэ үнгэргэгдэхэ. Мүрысөөн мүнөөдэр үглөөнэй 10 часта эхилхэ.

✦ Клубай командануудай дунда футболоор республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлhөөр. «Строитель» болон ЛВРЗ-гэй спортклубай команданууд мүнөөдэр үдэшын 5 часта «Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ уулзаха юм.

◇ Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй спартакиада энэл үдэр үглөөнэй 10 часта «Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ үнгэргэгдэхэ.

✦ Авиационно заводой хүдэлмэришэдэй спартакиадын мүрысөөнүүд Загорск hууриндa болохо. Футбол, городки, волейбол спартакиадын программада оруулагдаха байна.

✦ Хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй, судна бүтээлгын ба «Теплоприбор» заводуудай хүдэлмэришэдэй спартакиада үглөөнэй 11 часhаа Комсомолой арал дээрэ болохо.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо. «Тэжээл бэлэдхэлгын габшагай hара». «Үбhэ хуряалгада үсөөн үдэр үлэнхэй. Эгээл ехэ ашаг үрэтэйгөөр тэдэниие хэрэглэе» — суглуулбари. Мал ажал — онсо шухала hалбари. «Фермэнүүдтэ табидаг анхаралаа hуларуулхагүй» — Н. Малыгинай статья.

Хоёрдохи хуудаhанда. Мүнөөдэр — Металлургын үдэр. «Буладhаа хатуу» — С. Сибирцевэй статья. Редакци хиналтадаа абанхай. «Газетэдэ хэн, ягаад харюу үгэнэб» — М. Хензыхеновэй статья. «Урданай байдал одоол хубилба» — В. Багониной статья.

Гурбадахи хуудаhанда. Архитектурын үдэрнүүд — Буряадай АССР-тэ. «Тусгаар мэргэжүүлгын бирагүй хойшолон» — А. Кушнаревой статья. Хариин оронуудhаа бусахадаа... «Пуэрто-Мехикэдэ» — И. Романовай тэмдэглэлнүүд. Уласхоорондын hонин.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Эб найрамдалай ба социальна хүгжэлтын түлөө» — конкурсын дүрим. Шог ёгтото долгин дээрэ. Футболой hонин.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июлиин 20-hoo 26 болотор

ВОСКРЕСЕНИ, 20

МЕТАЛЛУРГЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45 — Ритмическэ гимнастика. 10.15—«Долина солнца и лесов» — баримтата фильм. 10.25—«Спортлотогой» 29-дэхи тираж. 10.35—«Будильник». 11.05—«Советскэ Союзда алба хэнэб!». 12.05—«Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.35—«Аяншалагшадай клуб». 13.35—«Хүдөөгэй час». 14.35—«Ералаш» — шог ёгто үхибүүдэй киножурнал. 14.45 — «Жизнь на земле» (Англи) гэжэ 13 серитэй телевизионно баримтата фильм. «Завоевание вод»—5-дахи сери. 15.40 — «Женитьба Бальзаминова» гэжэ ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Бага театрай фильм-баледэй премьерэ. 18.10 — Мультфильмнүүд. 18.30 — hайхан хүсэлэлэй нааданууд. Волейбол. Эрэшүүл. Түгэсхэлэй мүрысөөн. 19.20—Уласхоорондын hонин. 20.05—«Хабаа туршаял, басагад!» Казахай ССР-эй Шевченко городой басагадай уулзалга. 22.00—«Время». 22.35—hайхан хүсэлэлэй нааданууд. Спортивна гимнастика. Хүндэ атлетикэ. Бокс. Далбагата спорт. 00.40—Шэнэ hонин. 00.45 — hайхан хүсэлэлэй наадануудай дневник (01.10 хүрэтэр).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Зарядкадаа зогсогты!». 9.20 — Металлургын үдэртэ. Баримтата фильмүүд. 9.50—Сцен дээрэ—Донецкэ металлургнууд. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Донецкэ металлургическа заводой уран hайханай коллективүүдэй концерт. 10.35—Мэдээсэлнүүд. 10.45—«Ород хэлэн». 11.15—Горьковско студиин телевидениин программа. 12.30 — «Зеркало сцены» — театральна шэнжэлэл. 13.50—«Феликс Дзержинский» — баримтата фильм. 14.15—«Эб найрам-

ПОНЕДЕЛЬНИК, 21.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.50 — «Ливадия, как Ливадия» — телевизионно баримтата фильм. 10.10 — Концерт-вальс. 10.50 — «Ветер странствий» — уран hайханай фильм. 12.10 — Шэнэ hонин (12.15 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ hонин. 15.50 — Советскэ Прибалтикын республиканууд тушаа баримтата фильмүүд. 16.40 — «Ленинскэ библиотекэ». В. И. Ленин. «Большевики должны взять власть», «Марксизм и восстание», «Советы постороннего». 17.10 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг».

Улаан-Үдэ. 17.35 — Марина Поповичтой уулзалга. 18.20 — Экономикын шэнжэлэл. 18.40 — 1986 оной июлиин 1-дэ харуулагдаhан Буряадай Телевидениин Программа. Түбэй телевидениин 2-дохи бүхэсоюзна программаар.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Баскетболоор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. Финал, Испаниhаа дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 20.40 — «Байгал» мэдээсэлэй программа.

Москва. 21.00 — «Камера смотрит в мир». Уран зурааша ба үе саг. 22.00 — «Время». 22.35 — hайхан хүсэлэлэй наадануудай дүүргэлтэ. 00.05 — hайхан хүсэлэлэй наадануудай дүнгүүдэй дневник. 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». (00.35 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Зови меня дочкой, зови меня сыном» — баримтата фильмын премьерэ. 9.40 — «Истоки» — уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 10.55 — «Эрдэм ба ажабайдал». 11.25 — Поэзи. Е. Винокуров. 11.45 — «Люди легенды» — «Разведчик Николай Кузнецов» —гэhэн баримтата фильм. 11.55 — «Ород хэлэн». 12.25 — «Раздобыл заяц магнитофон» — мультфильм. 12.40 — Литературна зохёолнуудай экранизаци. «Герой нашего времени». («Бэла») — уран hайханай фильм. 14.30 — Брестын студиин телевидениин программа. 15.20 — Б. Шоу гэгшын уран зохёол. 1-дэхи дамжуулга. 16.05 — hайхан хүсэлэлэй нааданууд. Хүндэ атлетикэ. Дзю-до. 17.20 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 17.25 — «Обезьянки и грабители» — мультфильм.

Москва. 17.35— «Дуга большого круга» — Хойто Мүльhэтэ океан дээгүүр Алас-Дурна зүг хүрэтэр В. Чкаловай экипажай түүхэтэ ниидэлгэ ту-

ВТОРНИК, 22.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Гүрэнэй академическэ ород дуунай хоор дуулана. 10.15 — Баримтата фильмүүд. 10.55 — «Чудесный сад» — мультфильм. 11.15 — «Мэдэ, шада». 11.45 — Ф. Шопен. Фортепианын оркестртэй хамтэ хэhэн 1-дэхи номерой ми минор концерт. 12.25 — Шэнэ hонин (12.30 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ hонин. 15.50 — «Хүдөөгэй горизонтнууд»—баримтата фильмүүд. 16.25 — Карпат дээгүүр дуунууд зэдэлнэ. 17.05 — «В небе и на земле». «Валерий Чкаловай ажабайдалhаа арбан жэл» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 18.10 — Шэнэ hонин. (буряадаар). 18.25 — «Страны социализма» (ПНР) гэhэн циклhээ. 18.45 — «Байгалай үмэнэхи газарта». 19.25 — «Байгал» мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ. 20.00 — Польшын hэргэн хүгжэлгэ. Польшын Арадай Республикын телевидениин программа. 21.00 — Польшын Зелена Гура хотодохи совет дуунай hайндэр. 22.00 — «Время». 22.35 — «И жизнь, и слезы, и любовь» — уран hайханай фильм. Түрүүшынхиеэ телевидениин экран дээрэ. 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». (00.40 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Баримтата фильм. 9.30 — «Истоки» — уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 10.20 — «Будильник». 10.50 — «Арадай аялганууд». 11.05 — «Шатарай hургуули». 11.35 — «Доктор Айболит» — мультфильм. 1-дэхи ба 2-дохи серинүүд. 11.55 — Литературна зохёолнуудые экранизацилга. «Герой нашего времени». (Максим Максимыч. Тамань). 13.15 — Француз хэлэн. hуралсалай 1-дэхи жэл. 13.45 —Т. Хренников. Фортепианын оркестртэй хамта хэhэн 1-дэхи номерой концерт. 14.10 — Волгоградска студиин телевидениин программа. 15.10 — Б. Шоу гэгшын уран зохёол. 2-дохи дамжуулга. 16.00 — Шэнэ hонин. 16.05—18.10 хүрэтэр забhарлалга.

Москва. 18.10 — Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ. 18.40

СРЕДА, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — «Аяншалагшадай клуб». 10.40 — Пятницкиин нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ ород арадай хоор гүйсэдхэнэ. 11.30 — «Бидэнтэй хэ, бидэн шэнгеэр хэ, бидэнhээ hайнаар хэ». 12.30 — Шэнэ hонин. (12.35 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ hонин. 15.50 — «Наследники традиций» — баримтата фильм. 16.35 — «Арадай уран зохёол». 17.05 — «Тэдэниие дайн шалгаа». Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ Киевэй сэрэгэй училищи дүүргэгшэдтэй hургуулиин хүүгэдэй уулзалга. 17.40 — Электронико ба бидэ.

Улаан-Үдэ. 18.10 — «Взвейтесь, кострами» — киноочерк. 18.30 — «Хурдадхалгын замууд». Түмэр харгы дээрэ Белоруссиин шэнжэлгые нэбтэрүүлгэ. КПСС-эй обкомой таhагые даагша В. А. Уланов дамжуулгада хабаадана.

Москва. 19.15— Ирма Сохадзе дуулана. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.00 — «Манай саад». 20.50 — «Эдилгэ. Баримтанууд ба бодолнууд» — баримтата фильм. 21.35 — Фортепианын хүгжэмэй концерт. 22.00 — «Время». 22.55 — Монголой Арадай Революциин 65 жэлэй ойн баярта зорюулhан СССР-тэ нээгдэhэн Монголой Арадай Республикын үдэрнүүд баяр ёhололоор эхилбэ. СССР-эй Гүрэнэй академическэ Ехэ театрhаа дамжуулга. 23.55 — «Жизнь и деяния Федора Коржавина» — баримтата фильм. 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». (00.40 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Ураалай газар дайда тушаа дурсалга» — баримтата фильм. 9.40 — «Алтан үүдэн» хүүгэдтэ зорюулагдаhан хүгжэмтэ дамжуулга. 10.30 — «Жил-был Матвей» — баримтата фильмын премьерэ. 11.10 — «Простые-сложные истины» — гэртэхиндэ зорюулhан тележурнал. 11.40 — Немец хэлэн. hуралсалай 1-дэхи жэл. 12.10 — Литературна зохёолнуудай экранизаци. «Княжна Мери». 13.45 — «Доктор Айболит» — мультфильм. 3-дахи, 4-дэхи, 5-дахи серинүүд. 14.15 — Ульяновска студиин телевидениин програм-

ЧЕТВЕРГ, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — «Ан амитадай аймагта». 10.45 — «Безумный день» — уран hайханай фильм. 11.50 — Шэнэ hонин. (11.55 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ hонин. 15.45 —Баримтата фильмүүд. 16.25 — М. Глинкын романснууд. 16.50 — «Такие простые истины» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 17.05—«Шатарай hургуули». 17.35—И.-С. Бах, 5-дахи номерой ре мажор Бранденбургын концерт. 18.00—«... 16 хүрэтэр ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда».

Улаан-Үдэ. 18.45 —«Дэлхэйн байдал долоон хоног соо» (буряадаар). 19.00 — «Ералаш». 19.10— «Съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлнэбди». Судна бүтээлгын заводой В. В. Мининэй ба Г. М. Лебедевэй бригаданууд тухай рассказ.

Москва. 19.45 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 —«Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.20 —«Үгын саана—хэрэг». Ороной промышленна предприятинуудта ажалай коллективүүдэй Советүүдые байгуулгын асуудалнууд. 20.50 — «Слушать в отсеках»—телевизионно уран hайханай фильмын премьерэ. 1-дэхи сери. 22.00—«Время». 22.35—Литературна альманах. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ» (00.10 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Кто придет на стадион?» — баримтата фильмын премьерэ. 9.30—«Шкатулка из крепости»—уран hайханай фильм. 10.45—«Созвучье слов живых». М. Ю. Лермонтовэй лирикэ. 11.25—Новосибирскын студиин телевидениин программа. 12.20—«Доктор Айболит». Мультфильм. 6-дахи ба 7-дохи серинүүд. 12.40—Испан хэлэн. 13.10 — «Нежданный гость»—уран hайханай фильм. 14.40—Шэнэ hонин. 14.45 — 17.05—Забhарлалга.

Улаан-Үдэ. 17.05 — «Остановился поезд»—уран hайханай фильм.

Москва. 18.45—«Игорь Владимирович Ильинский. Уроки жизни»—телевизионно баримтата фильм.

ПЯТНИЦА, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45 — Мультфильмнүүд. 9.55 — «Слушать в отсеках»—телевизионно уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 11.05—Арадай инструментнүүдэй оркестрын концерт. 11.25—«Бэдэрэлгэ». Эсэгэ оронойнгоо бүтээн гаргаhан түрүүшын самолёдууд тушаа. 11.45—Шэнэ hонин (11.50 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ hонин. 15.50—«Хэрэг дээрээ шалгагдаhан»—баримтата фильмүүд. 16.30—«Ород хэлэн». 17.05 — «Жюль Верные геройнууд экранда». «Арбан табатай капитан». 18.25—«Хуби заяагаараа омогорхонобди...» Декабристнууд Сибирьтэ.

Улаан-Үдэ. 19.10—Шэнэ hонин (буряадаар). 19.25—«Хүдөө hуурин: хэрэгүүд, хүнүүд» (буряадаар).

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«Байгал».

Москва. 20.30—«Букет»—Ехэшүүлдэ зорюулhан мультфильм. 20.55—«Слушать в отсеках» — телевизионно уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 22.00—«Время». 22.30—«Амар мэндэ найрамдал, амар мэндэ нүхэр!»—эстрадна программа. 23.50—«Кенже—земля садов»—телевизионно баримтата фильм. 00.15—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ» (00.35 болотор).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Товарищи офицеры»—документальна фильм. 9.50—«...16 хүрэтэр ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуул». 10.35 — «Манай саад». 11.05—«Пропавшие среди живых»—уран hайханай фильм. 12.25—Англи хэлэн. hуралсалай 1-дэхи жэл. 13.05—«Юнга Северного флота»—уран hайханай фильм. 14.30—«Экран нүхэдые уулзуулна». СССР-эй Хакассиин автономито область ба Монголой Урда Губиин аймаг — анда нүхэд. 15.10—Шэнэ hонин. 15.15—18.35—Забhарлалга.

Улаан-Үдэ. 18.35 — «Хранить

СУББОТО, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Фортепианын хүгжэмэй концерт. 10.00 —«Слушать, в отсеках»—уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 11.05—«Здоровье». 11.50—«hургуулиин реформо—хоёр жэлэй hүүлээр». 12.20 —«Бултанай ба хүн бүхэнэй түлөө». 12.50—«Гоё hайхан руу харгынууд». Ереванай архитектура. 13.20—Гитарист Л. Брауэр наадана (Куба). 13.40 «Переменка». Мультфильм. 13.50 — «Арадай зохёол». Телевизионно шэнжэлэл. 14.35—«Очевидное-невероятное». 15.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 15.50—«Испытание верностью» (Мосфильм, 1954 он). 17.40—«Требуется идея». 2-дохи дамжуулга». 18.45—«Саг ба өөр тухайгаа». Поэтическэ суглуулбари. Михаил Луконин. 19.05—Киногой гаршаг. 20.05—«Москва-Кабул» — телемост. 22.00—«Время». 22.35—«В субботу вечером». «Экранай мастернууд», кинорежиссер И. Хефиц. 23.35—Зелена Гура хотодохи хани барисаанай концерт. 00.35—Шэнэ hонин. (00.50 болотор).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Долина солнца и лесов»—баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 13.25 — «Номуудай орон аяншалга». 13.55 — «Контакт» «Ен дэлхэй харанаб».

Москва. 14.35—«Дачные истории» гэжэ долоон серитэй уран hайханай фильмын премьерэ. 3-дахи сери. «Майская прохлада» (ГДР). 15.25—«Ойн хэшээлнүүд». hурагшадта байгаали хамгаалха тухай. 16.10—Кубын национальна симфоническа оркестрын концерт. 17.10 —9-дэхи студи. 18.30—«Свадь-

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, ответ. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-2 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Госу... ственного комитета Бурятской АССР ... делам издательств, полиграфии и кни... ной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина ...
Н-04799. Заказ № 167. 04609